

"APPAÑA" VA BIÉN

- Qui és "Appaña", idò?
- Els Bancs que guanyen més d'un 20-30% anual (mentre que els treballadors, per la moderació salarial, o els pensionistes sols tenim puges d'un 2 ó 3%.
- Els amiguets d'Aznar, com els de Telefónica, que s'han embutxacat en un sol dia quasi 100.000 milions de pessetes amb les *stock options* i el monopoli sobre les accions de la hispanòfona Terra.
- Els diners negres de drogues i armes, blanquejats amb mil trampes, que enverinen de thacherisme i sang innocent la societat espanyola. Déu castigarà aquests crims.

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 431

15 DE MARÇ DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

CIUTAT

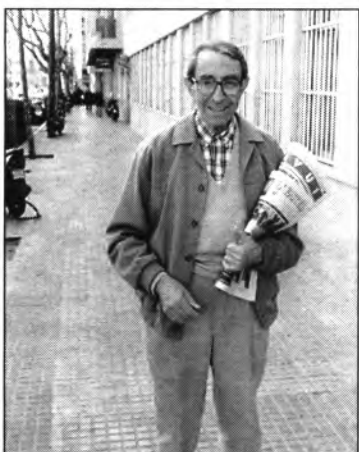
En Pere Polo, llicenciat en filosofia i lletres, és el secretari General del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyança ESTEI de les Illes Balears i Pitiüses. Són 3.540 associats, ensenyants, des de les escoles d'infants fins als de la Universitat, i ara també, funcionaris de la CAIB. Fa poc, en Pere Polo ha publicat, dins la col·lecció *Escola de Formació en Mitjans didàctics*, amb la col·laboració de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, el llibre *El silenci va perdre la seva trajectòria...* inspirat en un recent viatge a Guatemala.

Va 25 anys que na Josefina Sintes regenta la perruqueria Josefina al carrer Jaume Ferran de Ciutat. Tel. 971 751 578

Fa 3 mesos que en José Lluís Sánchez regenta el Restaurant La Parra Verda just davant la Plaça dels Toros de Ciutat. Tel. 971 903 135

En Jaume Crespi, qui fou el primer batlle d'Inca de la democràcia ara fa 20 anys, professor de literatura i mestre dels actuals polítics nacionalistes de la comarca d'Inca, ara viu retirat a la barriada de s'Escorxador de Ciutat, on llegeix i escriu les seves memòries. El trobarem a la sortida del quiosc on va a comprar l'AVUI i l'ESTEL i parlarem d'aquell temps en que els seus mateixos del PSM li feren sa traveta i dels dos Damians de Campanet, tots dos ex alumnes seus, l'un fidel a la pàtria, avui conseller d'Educació i Cultura, l'altre, traïdor i venut a l'enemic, que no serà res mai, perquè dels traïdors ningú no se'n fia.

Fa un any que en David Abellan regenta la botiga de venda i reparació de motos Moto Racing al carrer Capità Salom de Ciutat. A la foto amb en Martí Amaya, client de la casa. Tel. 971 292 215

Fa 13 que na Lúcia Serrano regenta la Perruqueria Riss al carrer Cap. Salom de Ciutat. Tel. 971 204 615

Fa 8 anys que en Pere Ramis regenta el Bar Bunyolí al barri de l'Oliviera de Ciutat. Despatxa menús a 900 ptes. És del Mallorca. Tel. 971 209 062

CAMPANET

Festa grossa a Campanet amb motiu de la inauguració del PAC (consultori mèdic), a la planta baixa de la Associació de Tercera Edat del poble. N'Antoni Xeremier, que fa d'esperdanyer, va rebre al president Antic vestit de cabrer, acompanyat de la cabra Apol·lonia, cosa que va agradar al primer ciutadà balear.

La família Seguí són els constructors del nou Consultori de Campanet. A la foto, amb altres campaneters. Tel. 600512833

Taula de senyores ben plantades al dinar d'inauguració del PAC de Campanet.

Na Miquela Reinès i en Pep Cabanelles són els nous regents del restaurant del Casal de la Tercera Edat de Campanet. Na Miquela fa les sopes de matances ben bones i volgué retratar-se amb les autoritats. Tel. 971 516919

**Especial dedicat a
CIUTAT**
**Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem cada
quinze dies**

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

* La celebració del jubileu dels nins, una gegantina manifestació organitzada pel Vaticà, que durarà fins el 6 de gener del 2001, registrà diumenge passat els primers contratemps a la Plaça de sant Pere, amb nins hospitalitzats a causa del

Mauro, qui acompanyava un grup de nins de Pàdua. Els nins viatjaren en tren i "tornaran a ca seva sense haver anat a missa. Ens quedarem tot el temps enmig del fred. Fou una pèssima peregrinació, comentà el capellà.

Per fer ell el xou, el papa no se'n recordà dels nins

fred. Cinc nins i dos adults foren hospitalitzats a causa del fred i la deshidratació, segons va reconèixer l'Agència Oficial del Jubileu, mentre que altres 22 varen haver de ser atesos a causa de diversos malestars. Els peregrins protestaren contra els organitzadors, que no tenien previst el menjar i les begudes calentes pels nins. "Els nins estan desil·lusionats. Teniem entrades per anar a missa a la basílica de sant Pere, però no ens permeteren entrar perquè estava plena", afirmà el pare

* En Joan Royo ens explica e que ha succeït a la Parròquia de Sagunt Port a València amb el cas de nou rector que ha llevat una missa en valencià després de 15 anys. Primer canvià l'horari que hi havia, amb l'argument que la missa del diumenge matí no podia ser en valencià i la passa a la vesprada. Al cap de dos mesos digué que això eren massa misses amb la qual cosa la missa a eliminar era, clarament, la vespertina en valencià. En Joan Royo diu que les gestions fetes diverses instàncies eclesiàstiques han rebut unes contestacions inacceptables i un resultat nul. De totes maneres pensa seguir amb el tema i farà un recurs a l'arxiprestat del Port Sagunt demanant celebracions i catequesi en valencià a tres parròquies. Ells i altres feligresos tenen idea de fer un memorial dels greuges que l'Església ha fet al poble valencià al llarg dels segles. Salvador Cendra planteja a més accions més radicals de cara a 'olinió pública i a la premsa.

* En Ferran Bibiloni que ven electrodomèstics al carrer de Francesc Fiol i Joan n. 10 de Ciutat i que parla cada dissabte a les 10 per ràdio Marratxí, 92.8

del dial, ens envia la següent oració: Preguem, perquè els nostres polítics facin una depuradora que en estar acabada ja no resulti petita. Preguem, perquè els nostres polítics nos e barallin per la cadira i pensin més en el poble que els ha escollits.

L'Estel és un periòdic políticament incorrecte. Diu la veritat i diu allò que ningú s'atreveix a dir. Per això aixeca adhesions fortes i odis africans.

logia catalana. Un llibret petit i car, però, és que compram les coses perquè són grosses o perquè ens agraden? No diuen

infant...

L'esgarripança de llepar suaument

Una pell tuberculosa.

* La flor i nata de la societat balear és va donar cita al Parlament de les Illes Balears i Pitiüses el passat dia primer de març per commemorar el XVIIè. Aniversari de l'Estatut d'Autonomia. La mateixa gent *beautiful* de sempre, encara que vam notar l'absència de l'ala gonella del PP i altres especimens de la dreta antimallorquina que en passades legislatures remenaven el cul per dins el nostre Parlament. Del discurs del president del Parlament Maximilià Morales, em cridaren l'atenció els paràgrafs que segueixen:

"Aquells sistemes de sac i sort, vigents a l'Edat Mitjana i part de la Moderna, res tenien a veure amb els que dibuixen la nostra Constitució i el nostre Estatut d'Autonomia que donen a cada un dels Ciutadans de les Illes Balears, com expressió màxima de la seva dignitat política, la possibilitat de posar a la balança el seu vot.

"Assolida la Autonomia, avui commemorem els disset anys, el nostre Estatut i la labor constant feta al llarg de quatre legislatures han configurat aquest Parlament que ara tenc l'honor de presidir. Ha apareguda així, a la vida política de les Illes Balears, una institució absolutament nova que, per primera vegada en la nostra història, te residenciada la sobirania dels nostres Pobles, n'és la representació màxima i esdevé la seva expressió política més genuïna i plena. No és tracta ja, com en el passat, d'una institució que emana del poder del Senyor Rei i per tant imposada; ni d'una altra corporativa que prova d'integrar els estaments privilegiats, cercant compromís pactista, que no te altra intenció que cedir participació amb la finalitat real de controlar el poder. Ω

Suposam que no s'han presentat a les eleccions perquè no demanen el vot. El que sí, demanen és que no se voti a certs partits. Endevinau que ha pagat aquests cartells que hem vist aferrats per s'Arenal i per Ciutat? En Rabasco, segur que no.

* En Biel Majoral, Al Mayurca i na Maria del Mar Bonet estan vetats a Ràdio Marratxí, la Ràdio d'aquí, que diu l'eslógan. Una ràdio gonella, diuen els nostres informadors dirigida per Rafel Company, tècnic i funcionari de TVE, i anticatalanista viceral.

* He anat a la Fira del Llibre en català, que enguany ha estat ubicada al recinte ferial del Polígon de Llevant de Ciutat, i he comprat el *Pèl de cony* de na Maite Brazales i Vila de Sineu, una al·lota de 23 anys, que va estudiar tretze anys a un col·legi de frares de Ciutat, i ara està matriculada en filo-

que les essències bones estan dins ampolles petites? Vet aquí una mostra de la poesia de na Brazales:

Que pretens
quan me mires as ulls i em
dies que m'estimes?
Que pretens
si saps que no puc ni vull
estimar-te?
Confondre'm encara més?

Em repugnes i ho saps.
Tant com els rebufts d'un vell
masturbant-se,
Com el frec d'una carn a
tant per hora,
Com la violació d'un

BAR- RESTAURANT MESON CAN GUAITA

Obert les 24 hores
Cuina mallorquina i
internacional
Obert tot l'any
Menú dies feiners,
migdia i vespre, 995 ptes
Menú festius,
1300- Extensa carta de
104 plats
Carretera Militar, 253-
Tel. 971 743 290

Insuportable pressió antimallorquina

PERE FELIP I BUADES. CAP DE LLISTA DE LES BALEARS, AL CONGRÉS, PER LA COALICIÓ TREBALLADORS PER LA DEMOCRÀCIA

Les ràdios i TV locals, de manera ferma i sistemàtica, lluiten per tal esvair l'ús del català en les seves emissions. Quan organitzen tertúlies, l'idioma a utilitzar serà l'espanyol encara que la majoria dels contertulians siguin mallorquins, que, hauran de cedir davant la pressió a que són sotmesos pels locutors i altres convidats, acabant per renunciar a parlar català, i fer-ho en espanyol.

Jo me deman que passarà quan aquests contertulians hagin d'anar a les televisions locals en llengua alemanya, també cediran a la pressió o simplement declinaran la convidada d'anar-hi si no tenen la garantia de poder utilitzar l'i-

dioma natiu.

Avui en dia, no hi ha cap mena de respecte cap al nostre idioma per part dels locutors de les emissores de ràdio mallorquines, que sempre se distingeixen per la seva bel·ligerència cap a la nostra llengua i cultura, sense avergonyir-se'n encara que a la tertúlia hi hagi alguns dels nostres polítics nacionalistes.

I que en direm de aclapament sistemàtic i manca de respecte quan mantenen entrevistes a catalano-parlants, fermes en els seus postulats lingüístics que parlen en català i han d'aguantar la pressió, la desconsideració i la manca d'educació dels locutors que malgrat tenir constància que el seu

entrevistat ha escollit el català per a expressar-se, no ho accepten i utilitzen l'espanyol en les seves preguntes i comentaris.

Potser la línia editorial d'aquests medis exigeix als seus empleats el veto explícit a la utilització del català?

Potser els locutors, encara que dominin la llengua catalana se neguen a parlar-la aquí a Mallorca?

Que punyetes fan aquests locutors assistint a actes reivindicatius en defensa de la llengua i cultura catalanes?

Què significa (apart d'una demostració de cinisme) la adhesió d'aquests mitjans a aquests actes reivindicatius, si llavors al llarg de l'any, no permeten l'ús normal del català a

les seves emissores?

Perquè hi ha tants de mallorquins que fan tot el que poden perquè la nostra llengua continuï estant perseguida, menyspreada i sotmesa al poder d'una altra: de la inexistent espanyola, o de la emergent alemanya?

Perquè aquests torquemades, que ofeguen l'ús social de la nostra llengua estan tan ben considerats, fins i tot dins els àmbits nacionalistes a Mallorca? Perquè aquests mateixos torquemades del fonamentalisme espanyol són militants o molt acostats a aquesta partits nacionalistes?

Seria convenient que la direcció d'aquesta partits prenguessin bona nota d'aquests fets desagradables però certs. Ω

Joves als pobles

La RENFE passa per Nulles/Bràfim el diumenge per la tarda a les 19:07. Recull quatre joves, estudiants universitaris, amb destinació a Barcelona. L'estació està deixada i maldestra. RENFE ja fa molts anys que va deixar d'invertir en estacions. El fred d'una tarda de febrer a la desmantellada andana no és motiu suficient. El tren circula al ritme d'un Catalunya Exprés. Tots els seients estan ocupats, molts pocs poden seure en el passadís i la majoria s'apila en els extrems dels vagons. Tot plegat, no recorda en res la Catalunya prospera que alguns no es cansen de proclamar.

Els joves dels pobles cerquen un futur millor. Les oportunitats de la ciutat o les sortides universitàries. El poble, una societat rural, està en crisi. L'abandó de les estructures agràries, la pèrdua de les tradicions, la seducció de

les grans aglomeracions, el món de les telesèries,... no fan sinó accentuar raons per justificar un èxode imparable. No resten motius sòlids per quedar-s'hi. El succedani del cap de setmana, escapada per trobar-se amb els avis, ja és la mínima expressió. Puntual i inconnexe, aquesta efímera trobada quinzenal és l'evidència d'un canvi profund dins la societat catalana. El rerapaís està manifestament en crisi. El rerapaís, de les contradiccions i les tradicions s'està dissolent per moments. I, els joves que hi viuen en són la més clara expressió.

Per aquells qui no poden o no saben abandonar el poble el panorama és complex. Enmirallats constantment per les atraccions de la urbs cosmopolita, prodigament difosa per els referents mediàtics televisius, no poden sinó repudiar la seva limitada posició. Camps

reiteradament solcats per maquinària agrícola, pobles de gent desmesuradament envellida, esglésies buides testimoniant temps d'esplendor,... són la nova imatge dels pobles de la Catalunya interior. Per Nulles sols passa un tren els diumenges.

Lluny de les capitals, grans aglomeracions humanes, el temps discorre diferent. Els ritmes s'acompassen amb les estacions. Però a molts pocs joves interessa aquesta realitat. Molt menys a les noies, de sempre més alienes a les feines ramaderes o del camp. Llavors, s'imposa debatre el model de país. De si convé continuar permeten el despoblament i l'abandó rural. Socialment, si cal, fins revisant la terminologia. Sovint sentim el tòpic, 'els de comarques'. Com trasllació del 'de províncies' d'abans, en relació a un món simple, ignorant i caduc.

Molts accidents de carretera succeeixen en els desplaçaments locals de la Catalunya interior. Els

caps de setmana són un desagnament d'energia i vida. Anys malaguanyats perduts en temeràries maniobres o descabellades nits de bogeria. A l'estació de Nulles sols hi havia quatre persones joves a l'andana. Al tren no s'hi podia seure. El cotxe envaeix l'ésser social i malda per la seva desintegració.

La misèria és ferment d'excel·lència. De pagès, amb l'esforç de les famílies i a vegades de tot un poble, en podia sortir una carrera i un esdevenidor brillant. Eren altres temps. Ara sols es possible defensar les mateixes oportunitats per tothom, però la realitat continua obsessionada en demostrar el contrari. Queda molt per fer. Tot i que potser sols resta assumir-ne els canvis tal com venen. Segurament és inevitable. Però, tampoc és fals que no es pugui pal·liar. Ω

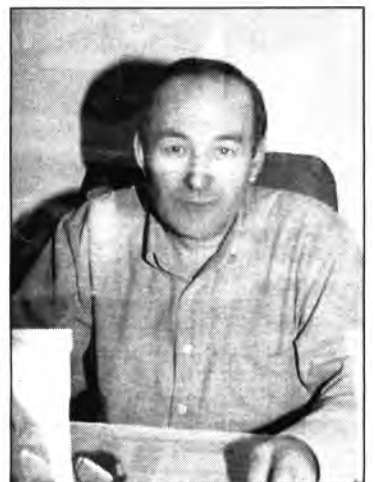
Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt de "Catalunya Campus" lloprats@teleline.es 8 de febrer del 2000

CIUTAT

Fa 4 mesos que la família Vidal regenta el Bar es Parc a so n'Oliva. Són del Mallorca. Tel. 971 496 048

* Fa 12 anys que en Rafel Rodríguez i el seu fill Rafel regenten la Tapisseria Rafel a so n'Oliva. Tel. 971 298 354

Fa 8 anys que en Martí Avilés regenta el Comercial Video Game al carrer Joan d'Àustria de Ciutat. Ven màquines recreatives de vídeo. Tel. 971 759 470

Fa 16 anys que en Josep Ferragut d'Esportles regenta el Taller de Cotxes Ferragut al carrer de Guillem Fortesa de Ciutat. Tel. 971 298 805

Fa 18 anys que en Francesc Mates i n'Antoni Gallego regenten la fusteria Mates al carrer de Guillem Fortesa de Ciutat. Tel. 971 754 913

GAMMA Electrodomésticos TIEN 21=

★ En Ferran Bibiloni l'assessorarà tècnicament

Carrer Francesc Fiol i Joan, 10
Tel. 971 750 278
(Devora l'Escorxador
on hi ha aparcament subterrani)
07005 Ciutat de Mallorca

VIDRES ARXIDUC

VENDA I COL·LOCACIÓ
DE VIDRE PLA I DECORATIU

VIDRIERES
ARTÍSTIQUES

C/. Arxiduc Lluís Salvador, 117
Tel. i Fax: 20 70 46

Magatzem: C/. Jaume Ferran, 50
Tel. 29 34 54
07004 PALMA - MALLORCA

C I U T A T

Fa 6 anys que na Marisa Ortí i en Rafael Sastre regenten la Cafeteria Orejuela a la Plaça d'en Jordi Vilallonga de Ciutat. Tel. 971 759 887

Fa 7 anys que na Mabel Quint de l'Argentina regenta la Botiga de roba infantil Capritxos just davant l'Escorxador de Ciutat. Tel. 971 298 531

En Paco Fortesa i en Pere Fiol són els directors de l'Escola de Música Ireneu Segarra del carrer de Fra Francesc Palou de Ciutat. Aquesta escola és una societat limitada que va començar fa 20 anys a la Universitat. Actualment té 300 alumnes. Tel. 971 292 111

Fa 9 anys que en Josep Lluís Soler regenta la Missatgeria IBC ubicada al carrer Fra Francesc Palou de Ciutat. Missatges, documentació i petits paquets urbans, arreu de l'Estat i Internacionals. Tel. 971 760 904

Fa 5 anys que en Xavier Fuster regenta la Fontaneria Balear al carrer del Cabo Cànaves Costa de Ciutat. Els seus socis són els seus german Xema i Carles. Tel. 971 756 969

Fa 2 anys que en Toni Bauçà "Busi" de Llubí regenta la Perruqueria Unisex Busi just davant l'Escorxador de Ciutat. Tel. 971 298 531

En Manuel de Pablo és el corresponent del RACC Club a la Ciutat de Mallorca. Un club amb uns 2000 associats. Els asseguren, posen recursos a les multes, tenen agència de viatges... És un club d'àmbit de Països Catalans amb estreta col·laboració amb Catalunya Ràdio i TV3. El seu telèfon, 971 208 218

S A C A P O L A D O R A

Diari oficial de la Conselleria d'Educació?

Una lectura descontextualitzada de la segona pàgina del DdB de 19 de febrer ens podria dur a pensar que es tracta d'una publicació de la Conselleria d'Educació o del Partit Socialista de Mallorca.

A l'apartat que fa referència a la presentació de la publicació "Poetes de Mallorca per la Llengua" hi llegim: "L'esdeveniment comptà també amb la presència dels representants de les institucions insulars, com són el conseller de Cultura Damià Pons, autor d'un dels poemes, Pere Muñoz, i el conseller del CIM Cecili Buele".

D'això en concloem que l'autor de la notícia és del PSM o bé que no era a l'acte de presentació com se suposa que és obligació de la seva tasca periodística i s'ha deixat guiar per persones mal informades o, el que és pitjor, s'ha inventat part de la notícia per fer propaganda política-electoral.

Puntualitzarem: a) A Damià Pons no el vàrem veure per enlloc (si no és que es camuflava amb una altra aparença), b) Cecili Buele era en aquells moments a un acte a Eivissa (no sabem si té el do diví de la multiplicació), c) El president de l'Obra Cultural Balear, Antoni Mir, que també representa una institució, sí que era a la presentació i c) És possible que la figura de Joan Melià -que va intervenir en representació del Govern- fos l'encarnació de Damià Pons?

Cil Buele, Diputat

Aquesta nota l'escrivim just al començament de la campanya electoral, per la qual cosa aprofitam per donar la nostra enhorabona al que a hores d'ara ja deu esser nou diputat, Cecili (Cil per als amics) Buele, o així hauria d'esser si la secretaria de formació del PSM ofereix unes garanties mínimes de fiabilitat en les seves prediccions fonamentades en els seus càlculs-coneixements estadístics.

Pere Sampol deu haver patit més d'una arítmia al llarg d'aquesta passada campanya electoral, ja que el diputat Cecili Buele -si ens atenem als impecables càlculs estadístics de la secretaria de formació del PSM- ha dit i repetit que el PSM és un partit d'ESQUERRA.

De tota manera, per compensar, el que ja pot esser nou diputat (repetim que escrivim a darrers de febrer) ha compensat l'ús del concepte ESQUERRA, que resulta tan desagradable a les orelles de CiU, per un canvi de jaqueta en relació al concepte NACIÓ, que ha passat de Països Catalans a Balears, cosa sorprenent en un reconegut -almenys en els ambients secessionistes-independentista català.

A *El Mundo* de diumenge 20 de febrer hi surt una entrevista a en Cecili Buele. El candidat del PSM afirma que el seu partit mai no ha estat partidari de la integració de Mallorca en els Països (sic) Catalans. Això ho diu després d'afirmar que les aspiracions nacionals del PSM consisteixen

a aconseguir el reconeixement de les Illes Balears com a país i com a nació -però en cap moment diu en què es pot concretar aquest reconeixement. És curiós que, quan el PSM s'atreveix a dir quin és el seu projecte de país, només és capaç de fer-ho en negatiu, dient "Països Catalans, NO".

Fa molta de gràcia això de negar la possibilitat d'integrar Mallorca dins els Països Catalans, perquè és com mostrar-se contrari que Sineu s'integri a Mallorca, o com negar que les Illes Balears són a la Mediterrània.

És molt curiós sentir aqueses carallotades en boca de persones presumptament intel·ligents i suposadament nacionalistes. Si aquest insult a la intel·ligència que ha amollat en Buele resulta ser doctrina oficial del PSM, haurem de començar a tractar-los obertament de gonelles.

Buades President

Esperarem una mica més, a veure qui fa la proposta.

Progrés (sic)

El Govern Balear, en la seva darrera convocatòria de premis literaris per a joves escriptors, ha adoptat la mesura "progre" (especialitat PSOE-I/EU) de determinar que les obres puguin esser en català o castellà.

La conservadora Estaràs, durant la seva etapa com a consellera de Presidència, havia establert com a llengua de concurs la catalana.

Anam a més - Lo más próximo

Remiram les fotografies d'inici de campanya i -oh sorpresa!- veim que els socialistes del PSOE (el PSIB és per a les municipals i autonòmiques) comencen amb cartells en castellà, mentre que els suposadament centralistes més feréstecs del PP ho fan en la nostra llengua nacional, en català, com toca a qualsevol lloc dels Països Catalans.Ω

Comercial Agrícola Isleña, S. L. C. I. F. B.-07160278

COMAGRILSA

VICENÇ RABASSA I HURTADO

agria

Reis Catòlics, 91 i Adrià Ferran, 44
Tels. 971 420 144 - 420 137 - Fax 971 275 010
07007 Ciutat de Mallorca

Països catalans, espai econòmic

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Quan es produïren les teories modernes al voltant de la construcció—o de l'existència— dels Països Catalans, es va fer sempre una incidència especial en dos aspectes: la Història i la Cultura compartides. Joan Fuster, el nostre assagista més important i la persona que realment va remoure i sacsejar la classe intel·lectual i política del país en relació a la seua pròpia articulació raonable, considerava que la base es trobava fonamentalment en la Història. No hi ha dubte que, durant segles, es va anar construint un espai social i polític, que agrupava la major part dels territoris de l'antiga corona d'Aragó, o corona catalanoaragonesa, com caldria anomenar-la si volíem ajustar amb propietat el rètol a la cosa. Dins l'esmentada corona d'Aragó, el país que hi tenia un pes específic més feble era el propi Aragó, mentre que la corona en si era fonamentalment catalana. Catalunya, el Regne de València i el Regne de Mallorca, doncs, històricament, havien anat configurant una entitat social i política determinada, que, modernament, passava a ser con-

guda amb el nom de Països Catalans.

Per a molts teòrics de la segona meitat d'aquest segle—generalment escriptors o gent del món de la cultura—, els Països Catalans s'articulen fonamentalment al voltant d'una llengua i una cultura compartides. Per aquesta raó, des de l'Estat espanyol s'hauria posat tant d'èmfasi a promoure el secessionisme lingüístic, per intentar afeblir la consciència d'unitat lingüística en les persones que habiten entre Salses i Guardamar, de nord a sud, i Fraga i l'Alguer, d'oest a est. Certament, la polèmica (socio)lingüística fa molts anys que es troba en el primer pla de l'actualitat a tots els mitjans de comunicació del nostre país. I no sembla pas que la transició hagi aconseguit de resoldre-la, ni que existeixi un consens mínim sobre el tema. La qüestió és tan problemàtica, precisament, perquè la llengua constitueix una de les claus fonamentals de la identitat nacional del nostre país, dels nostres països, i, en conseqüència, hom intenta afeblir-la, especialment des dels

poders que no ens reconeixen aquesta identitat nacional.

Acompanyant la llengua, naturalment, hi tenim la cultura, en un sentit més ampli. Qui pot dubtar a hores d'ara que catalans del principat, valencians i illencs compartim una certa manera d'entendre el món, una determinada producció cultural i un cert "estil" que ens uneix i ens fa diferents de tota la resta.

No ha estat fins fa més poc, emperò, que s'ha fet una especial incidència en la qüestió de l'economia. Potser s'ha prestat atenció al fet econòmic, per un cantó, per un problema merament intern de cadascun dels Països Catalans—l'espoli fiscal que sofrem per part dels òrgans centrals de l'Estat espanyol—, i, per l'altre, per un determinat enfocament que hem pogut observar, com a mínim, en un altre país d'Europa: la reivindicació nacionalista de la Padània (nord d'Itàlia) ha nascut a partir de la consciència d'uns problemes econòmics comuns, no pas perquè allà hi hagi una història, una llengua o una cultura diferenciades de les de la resta d'Itàlia.

En qualsevol estudi econòmic d'Europa, queda clar que existeix un "eix mediterrani" amb una configuració econòmica molt clara—no només en relació als fets negatius com ara l'espoli fiscal per part de l'Estat, sinó també en relació als positius, com la creació de riquesa, la recepció d'immigració i la diversificació econòmica—: aquest eix té diversos centres clau: Barcelona, València i Palma, fonamentalment.

Que existeixi una certa rivalitat entre la Barcelona més industrial i la València més agrària, que el port de Barcelona i el de València es disputin un cert tràfic de mercaderies, o que cada país competeixi amb els altres dos per augmentar la qualitat—i, eventualment, també la quantitat—del turisme no té per què ser dolent. Totes les nacions tenen una sana rivalitat regional, especialment quan són diverses i complementàries com la nostra.

No hauríem de descuidar, doncs, el fet econòmic com un dels motors clau de la construcció dels Països Catalans. Ω

Morts útils, vots útils

PER MANEL FRAU.
MFRAU@MAPTEL.ES

Ni tan sols en campanya electoral, el fi no justifica els mitjans. Estam massa acostumats que el bombardeig de notícies sobre desgràcies de tot tipus ens deixi impassibles. Però hi ha poques coses tan roïnes com voler treure profit de la tragèdia soferta per altri. La mort de Fernando Buesa és una catàstrofe pel que suposa de complicació en el procés de pau d'Euskadi. Tots ens en dolem, cadascú per allò que li pertoca. Això no obstant—i sense treure importància a l'acte—el profit electoral que a hores d'ara n'estan traient els partits espanyolistes (particularment el PP) fa tant de fàstic com el propi assassinat. Esparvera el cinisme de convocar una manifestació paral·lela a la dels nacionalistes, aprofitant per satanitzar Ibarretxe i la resta del PNB.

Hom pot estar més o menys d'acord amb els plantejaments del PNB però se'ls ha de reconèixer un mèrit: han apostat per solucions reals al conflicte nacional basc, solucions de diàleg i de construcció nacional.

Voldria pensar que si l'escenari del procés hagués estat als Països Catalans, els nostres partits "moderats" i fins i tot els clarament regionalistes haguessin tingut una actitud similar. La pau i la llibertat de la nació són més importants que perdre quatre vots i haver d'aguantar esquinçades de vestidura d'una dotzena de periodistes groguencs i de polítics obcecats.

Amb la mort de la gent no s'hi juga. No és una lletra de canvi. El PP exhibeix el mani-

queisme més extrem: ni ells "estan amb les víctimes", ni aquells que tenen actituds més dialogants "estan amb els assassins". De vegades tant altruisme fa un cert tuf sospitos. Una mostra: en una de les manifestacions de rebuig a l'atemptat, celebrada a Iruña, el president del parlament navarrès fou xiulat i escridassat per la multitud... perquè va començar a llegir el seu discurs en euskera!. Va haver d'interrompre'l i llegir-ne la versió en espanyol. Per segons qui, sembla que defensar el terrorisme i protegir la llengua basca són dues actituds que entren dins el mateix sac. O al menys, hi ha gent interessada en què ens ho sembli.

L'amic Bernat Joan—cap de llista al congrés i president d'Esquerra Republicana de les Illes, afirma encertadament la necessitat de treballar "per aprofundir en una autèntica democràcia participativa, en què l'opinió de la gent estigui per sobre dels fluxos de pressió massmediàtica." I aquesta

pressió existeix. El nostre sistema educatiu hauria d'estar formant ciutadans adults, informats i crítics, que no es creguessin qualsevol niciesa pel fet que "ho ha dit el televisor." La nostra aspiració no és només que el català recuperi el lloc que li pertoca al massmèdia. Un mitjà pot ser vehiculat en català i en canvi reflectir un model espanyol, amb la seva visió de la realitat, els seus tòtems i les seves fòbies.

No hi ha vots útils, com no hi ha morts útils. El que és útil és defensar el que és nostre, sense sucursalismes ni obscur interessos; apostar per un país no fragmentat, independent, ple de ciutadans adults i crítics; fer servir el sistema de comunitats "autònomes" per treure'n tot el suc i—finalment—per ultrapassar aquest sistema en el camí cap a l'autodeterminació i la independència en el context d'una Europa Unida. Fins on jo sé, al conjunt de tots Països Catalans, ERC és la única formació que té el projecte i les mans lliures per fer-ho. Ω

CIUTAT

Fa 33 anys que na Teresa Mesquida des Secar de la Real regenta el Forn ca na Teresa al carrer de Ticià de Ciutat amb sucursal al costat de l'escoxada. Tel. 971 756 224

Fa mig any que en Joan Pérez ha obert la Botiga JPC Informàtica i Videojocs al carrer del Soldat Sobertats Antoni de Ciutat. Tel. 971 763 083

Només fa un mes que na Maria Antònia Oliver i n'Antònia Capó han obert l'Escoleta d'Infants Sol Solet al carrer del General Riera de Ciutat. Tel. 971 202 786

Fa 3 anys que na Bàrbara Ramon i n'Irene Ferrer regenten sa Perruqueria al carrer del Soldat Sobertats Antoni de Ciutat. Tel. 971 296 936

CIUTAT

Fa 11 anys que en Joan Sagristà de Barcelona regenta la Botiga Fotogràfica Balear. És majorista en material fotogràfic. Tel. 971 759 446

Fa 9 mesos que en Cosme Oliver de Lluçmajor ha obert l'Assessoria fiscal i comptable Oliver a la Barriada de son Costa de Ciutat. Tel. 971 203 139

En Primitivo López és l'amo de Pro-Cuina. Fabrica mobles de cuina al final del carrer Lluís Salvador de Ciutat. Tel. 971 207 818

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

Fa 7 anys que na Toñi Muñoz regenta la botiga de Mobles de Cuina Art Decor al carrer d'Eusebi Estada de Ciutat. Tel. 971 297 012

Fa 6 anys que en Joan Tribó de Barcelona i en Pere Ramis de Pòrtol obren el taller Tribó-Ramis Tècnics al carrer Tinent Oyaga de Ciutat. Venen i adoben les fotocopiadores Minolta, Lanier i Olympia. Tel. 971 203 704

N'Antoni Barat, de València és l'amo jove de Bar Estada a la barriada de son Costa de Ciutat. Despatxa entrepans i begudes. Són del Mallorca. Tel. 971 755 072

Quatre països, tres fronteres, etc.

(Crònica d'una compareixença)

El president del Govern (o governs) de la (dubtosa) comunitat (poc o gens) autònoma de les illes Balears (i Pitiüses), presentà ahir la campanya institucional *Quatre països* (Menorca, Mallorca, Eivissa i Formentera), *tres fronteres* (la mar que separa cada illa), *un esplet d'illots* (amb Cabrera al capdavant), *una estesa de posidònia sota la mar* (sobretot devers les Pitiüses) i *per damunt de tot* (com sempre) *Espanya*.

El president destacà la freqüentació continuada i amical entre els naturals de les quatre illes, facilitada per la proximitat geogràfica -no hi ha tanta distància, d'illa a illa!-, i afirmà que qui no bota cada dos per tres de roqueta a roqueta és perquè no vol -i és que de ganduls, el món n'és ple.

Tot seguit prengué la paraula el vicepresident (i senador *interruptus*). El segon de bord del Govern balear (i pitiús) afirmà que la multiplicitat de països és una cosa molt natural i polida -sempre que no es tracti (ai uix!) dels Països Catalans-. El dirigent balear afirmà que l'arxipèlag esqueixat on vivim no és només una unió coherent i articulada de països, sinó que és també -ves per on- una nació: la nació balear.

De res no valgué que alguns dels presents objectassin que la identitat balear no existeix ni ha existit mai, que els catalans de Mallorca, Eivissa, etc. som de nació catalana des del segle XIII, i que els que s'han oblidat d'això -la memòria (com el carall) és curta- han passat a abraçar la nacionalitat espanyola (un producte d'importació i de consum massiu a ca nostra); tampoc no valgué al·legar que la "nació balear" és un invent sense fonament, que no respon a cap realitat històrica ni a cap fet de consciència, que fa un tuf de *cosa gonella* que tomba d'esquena, que convida a negar (o oblidar) la catalanitat de les quatre illes, que ve a ser un moc projectat contra la unitat nacional dels catalans, que aqueixa estranya formulació nacional-provincial no condueix a res que vagi més enllà

d'Espanya, i que si Josep Maria Llompart -al cel sia- fos viu i la sentís s'acubaria.

El vicepresident respongué que no estava disposat a entrar en debat amb gent poc comprensiva o malintencionada, i demanà si volien res més d'ell. El corresponsal d'un diari espanyol interrogà el dirigent nacionalista sobre la qüestió (tan llenegadissa) de la identitat. El vicepresident prengué alè i, decidit a aclarir definitivament la

qüestió, proclamà que els balears som espanyols sense ser-ho, que vol dir que ho som amb discreció; i que no som catalans però ho som d'aquella manera, de passada i baixet-baixet que ningú no ens senti, que vol dir que no ho som. L'auditori assentí, tot descansat, amb un *aaaaaaah!* unànime. El periodista espanyol es va fer un embull en prendre notes. Ω

Pere Hernández

Refranys

La casa, els fills, els parents i els amics

La família ha estat sempre la cèl·lula en què han estat basades les societats de totes les èpoques.

Les seves ramificacions immediates, és a dir, parents, amics i veïns en són el següent esglaó. Els refranys esmentats en les pàgines següents són un sumari de normes de convivència i advertències del que cal evitar per no tenir entrebancs amb el proïsme.

1. A bodes i a fillol, qui no t'hi convida, no t'hi vol.
2. A ca un penjat, no hi anomenis cordes.
3. A cada casa es perd un llençol.
4. A cada ocellet li agrada el seu niuet.
5. A casa d'un titella, ella és ell i ell és ella.
6. A casa de l'amic necessitat, vés-hi sense ser cridat.
7. A casa de l'amic ric no hi vagis si no ets requerit.
8. A casa de ta germana, només un cop a la setmana.
9. A casa de ton germà, no hi vagis a estiuajar.
10. A casa vaig portar un amic; ell es quedà d'amo i jo acomiadat.
11. A casa vella, portalada nova.
12. A l'amic prova'l primer, ans no l'hagis de menester.
13. A l'amic, si el guanyes en el joc, guanya-li poc.
14. A l'enemic que fuig, mostra-li la dreuera.
15. A l'home que de tu fia, fia d'ell que és cortesia.

NOTA: Aquest capítol consta de 393 refranys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es. Ω

Asistencia Sanitaria
Europea CA

Centre de Dia

MARIA ALBERDINA

CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES

Carrer dels Trencadors, 1-bis

Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE

Menú

Dies feiners 925
Diumenges 1.400

Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

Internet i els perills de la revolució informàtica

Internet no és infinit, però sí és inabastable per a un mortal individual. Es tracta, amb molt, de la major concentració d'informació de tota mena de tots els temps. Sabut és que informació és poder. O sia, molta informació, molt poder. Avui dia en Internet no hi ha quasi censura, si de cas control policial i autocensura. Però pot arribar el dia en què ments psicòpates de les quals sovintegen als governs i centres econòmics de poder, decideixen de controlar-lo, d'establir-hi una censura favorable a llurs interessos econòmic-polítics. Ja sabem que la política és l'eina dels grans centres de poder per a expandir-se econòmicament a costa de totes les altres consideracions humanes i potser divines. D'ací llurs esforços per desenganyar i mantenir la plebs dins l'apoliticisme ignorant i idiota. I doncs bé, algun Bill Gates o algun Anson o Corcuera o Ma. Consuelo Reyna o tots plegats, podrien decidir controlar aquesta enorme mina d'informació-poder.

Donat que la revolució informàtica avança en un desenfrenat ritme geomètric, les possibilitats de control social que té en un futur pròxim són enormes, i segur que els nostres banquers i governants se n'han adonat perfectament i ho està estudiant fil per randa. Potser en un futur ens oferescen d'incorporar-nos un xip al cervell a fi que practiquem el "rectepensar" de la novel·la "1984" d'Orwell, així "sabríem" ser "normals", o sia, massa ofuscada que, a canvi del plat de lleties del consum i la consideració social, ballaríem al gust dels amos, del "Big Brother". El xip ens diria què està de moda, que cal veure, pensar, votar, comprar, vestir, etc. Fins i tot amb variants programades per tal d'aparentar una innocua "varietat" i "mestissatge". Fins i tot és molt probable que ens ho deixassin com a opció democràticament voluntària, ben entès que, de no fer-ho, quedariem com a "estranyos", "antics", antisocials, anormals, contraris al progrés, etc. Avui en dia és a través de les televisions que el poder diu a la massa desorganitzada i comprada per un benestar gris i mediocre- què ha de fer, comprar i votar per a ser "moderns", "buenos ciudadanos", "appañoles", normals, etc., però ara ho podrien fer d'una manera molt més totalitària i eficaç. Les psicopaties no coneixen límits, el poder encega (recordeu Hitler, Stalin, Pol Pot, Bocassa, etc.) i vés tu a saber de què serien capaços uns tirans amb control

absolut de les ments d'una massa cada dia més grotescament estupiditzada. Mireu, si no, com amb el poder de les teles estan anorreament la nostra llengua i cultura nacionals.

Quan els aliats entraren al III Reich, trobaren als arxius secrets una enorme quantitat d'informació sobre persones i comunitats subdividides en tota mena d'especialitats, matisos, tàctiques: minories nacionals o religioses, per professions, antipaties... gairebé com cagava cadascú. Imagineu-vos si això s'esdevenia quan la informàtica encara no era res, què pot estar passant ara, i en mans de qui està o pot caure tota la fantàstica capacitat d'emmagatzematge i processament d'informació. Ja sé que hi ha límits legals però també tothom una mica despert sap que les lleis sols estan per als pobres, car els rics i poderosos se les salten a la torera segons els convé, com ho demostra que els banquers i ministres no acabin mai en presó per més milions que hagin furtat, o que la nostra llengua, tot i ser "cooficial" estiguessent exterminada per "Appaño".

Internet és com un forat negre interestelar que es menja els estels: una enorme densitat, in crescendo, de concentració d'informació, i doncs de poder, que pot arribar a menjar-se la sempre feble llibertat humana amb enganyses temptacions de consum, sexe i una mena de falsa omnipotència. No es tracta d'establir-hi cap censura, car qui controlaria els censors?, amb quins criteris?. Però em sembla clar que Internet i la revolució informàtica és un monstre que l'home ha creat i que se li'n pot anar tant de les mans fins al punt d'acabar perdent la pròpia individualitat i humanitat.

Potser en un futur pròxim la majoria de compres i treballs es facin de casa estant per l'ordinador. Llavors, el control sobre el consum i la vida quotidiana de la gent fos extraordinàriament fàcil en mans dels grans dissenyadors de l'"invent". La cosa no té aturall. Em sembla que estem davant un dimoni disfressat de meravelles, com la Bèstia de la Bíblia:

"Qui es pot comparar a la bèstia?. Qui pot combatre contra ella?."

I li van donar una boca que proferia insolències i fletomies. També li daren poder per a triomfar durant 42 mesos. Dels llavis de la bèstia brollaven blasfèmies contra Déu: contra el seu nom i contra el tabernacle del cel i els qui habiten. També li permete-

ren de combatre contra el poble sant i vèncer-lo, i va rebre poder sobre tota tribu, poble, llengua i nació. Tots els habitants de la terra l'adoraran, tots els qui, des de la creació del món, no tenen escrit llur nom en el llibre de la vida... També li han concedit de dar vida a l'estàtua de la bèstia, perquè fins i tot parli, i li han permès que pugui damnar a mort els qui no adoren l'estàtua. I tots, petits i grans, rics i pobres, esclaus i lliures, són obligats a dur a la mà dreta o al front un encuny, perquè ningú no pugui comprar ni vendre si no duu l'encuny, és a dir, el nom de la bèstia o la xifra del seu nom. Hi cal la saviesa! Qui sia intel·ligent, que calculi la xifra de la bèstia, que és una xifra referida a una persona: 666". (Apocalipsi, 13:4-8 i 15-18).

La gent piadosa sol pensar que aquest nombre pot referir-se a 18 (6-6-6) dígitos en làser aplicats al cos humà per a comprar per mitjà de sistemes informàtics, cosa no gens de ciència-ficció, ja, en aquestes altures. Hi ha també un gran superordinador europeu anomenat "la Bèstia", per cert.

La revolució informàtica no té aturall. En teoria podia ser molt beneficiosa, però els seus perills són realment abismals, tant que fan marejar. Acabarem com a animals de granja, sense dignitat?. Ja a hores d'ara poca en queda en l'Appaño d'Aznar que s'enriqueix amb tràfic d'armes, i blanqueig massiu de diners negres procedents de la droga, i que la gent ben bé pot suposar, però que molts ho consideren no sols "inevitable" sinó convenient i lògic (cal fer duros i més duros!). La Natura Humana és així de vacil·lant i de terrible: com al film "Gossada Humana", com als programes antisemites, com veiem en la desnacionalització dels catalans i en les agressives actituds de la premsa esbirra del PP. La gent té la natura esclava del mal, i és terrible que víctimes com els catalans no ens n'adonem gaire. Tan embrutits estem?. Encara no en tenim prou, que no ens n'adonem?. Quan guanyaríem si treballàssim des d'axiomes més reals i menys apardalats que no pas els oficials calcs volàtils "liberals" de la nostra mediocre cultura, tan superficials de vegades com els lamentables guirgalls de "Tòmbola" (el programa de Canal Bou de 4 hores seguides dels xafardejos dels "famosos" espanyols).

Un tema, tot plegat, per a ser meditat ben a fons. Ω

Jaume Tallaferro

ENQUESTA

Arrel de la pròxima ampliació de la depuradora ubicada a mig quilòmetre del poble de sant Jordi, hi ha un moviment de separació de l'Ajuntament de Ciutat, encapçalat pel PSM local. Hem fet una petita enquesta entre els vilatans que donam a conèixer a continuació.

Guillem Carrió (fuster):
Hi ha pobles molt més petits que en tenen d'ajuntament. Quan en tenguem no haurem d'anar a ciutat per arreglar papers. Ja tenim depuradora i pens que no l'han d'ampliar. Que la facin lluny de nuclis de població.
Tel. 971 742 477

Llorenç Roger (picapedrer).
Amb un ajuntament podríem decidir. La depuradora està massa a prop i del poble se sent l'olor. Si l'amplien en farà més encara. Ara tiren aigua bruta per dins els trossos de terra.
Tel. 971 742 454

Jaume Mesquida (Can Quirante).
M'agradaria que hi hagués un Ajuntament a Sant Jordi. Llavors podríem decidir. S'Aranjassa i sa Casa Blanca formen part del nou municipi. No sa poden fer depuradores tan prop de nuclis de població.
Tel. 971 742 068

Antonia Pisà (Papereria).
Estariem millor servits i podríem decidir. No volem sa depuradora.
Tel. 971 742 296

C I U T A T

N'Amadeu Corbera amb la seva amiga Leila Aguilar durant el dinar de campanya electoral d'ERC al que assistiren Josep Serra, Bernat Joan i Joan Puigercós, a més d'una nombrosa concurrència de militants i simpatitzants. N'Amadeu estudia música a l'Escola Ireneu Segarra de Ciutat. Son pare, el lingüista Jaume Corbera, diu que serà un músic il·lustre.

Fa 3 mesos que en Josep López fou elegit president de la Associació de la Tercera Edat es trencadors de des Cadenes. Son 110 associats, entre els quals en Mateu Marió de sant Joan, editor d'aquest periòdic que organitzen excursions, fa gimnàstica, juguen a bingo, pinten quadres, fan manualitats etc. Tel. 971 747 244

Fa 12 anys que en Joan Fernández regenta el Gimnàs Atlanta al carrer d'en Francesc Suau de Ciutat. El seu soci és n'Àngel Camacho que regenta el Gimnàs Atlanta II al carrer de Catalunya de Lluçmajor. Tel. 971 761 712

Fa 10 anys que en Carles Morales i n'Àngel Sales obren l'Impremta Gimnèsies al carrer d'Agustí Buades de Ciutat. És una impremta especialitzada en cartelleria i muntatge d'estants per a fires. Tel. 971 200 237

Fa 19 anys que n'Antoni Notare de l'Argentina va obrir la Casa Notare al carrer de Francesc Suau de Ciutat. Ven pintures per pintar el món. N'Antoni s'ha divorciat dues vegades i ara ha de pagar la manutenció de les seves filles tingudes, una amb cada dona. Tanmateix no s'ha escalivat i ara festeja na Saida, perquè pensa que tot dos mereixen ser feliços. N'Antoni és corredor amateur de fons. Esta federat i va amb l'equip Hermes. Ha anat a competicions a les Balears i a l'Estat espanyol. L'any que ve prendrà part en el Marató de Nova Iorque patrocinat per la casa de pintures Bendix. Tel. 971 203 056

Fa 6 anys que n'Antoni Bauçà regenta la perruqueria de senyors Bauçà al carrer de n'Andreu Feliu de Ciutat. Abans va fer feina a la Barberia de son pare, metre Sebastià Bauçà que l'havia obert en temps de la República al carrer de sa Gerreria. Tel. 971 293 307

Tocau-li la cresta (i V)

Normalitzar el català no és només qüestió de fer lleis. La pressió popular és un element imprescindible. Si tens ganes de dir "prou!", en aquesta secció et donarem alguns suggeriments per a les estones d'oci. Coneixeu altres entitats i empreses candidates a aparèixer en aquesta secció? Feu-nos arribar el cas i tots n'estarem al corrent.

Ja hem constatat més d'una vegada que moltes empreses del Principat amb polítiques lingüístiques bastant normalitzades no acaben d'entendre

que les Illes també són territori nacional. Fa poc parlàvem de Caprabo. Ara li toca el torn a Pans & Company. Qualsevol que hi entri podrà observar que no disposen de menú en català (n'hi ha en espanyol, francès, anglès i alemany).

La retolació és íntegrament en espanyol. Les cambres t'entenen a dures penes i els fulls de reclamació estan únicament en castellà. Al Principat tampoc no es distingeixen pel seu ús del català, però com a mínim la publicitat, els fulls de reclamació, rètols i ofertes

estan en la nostra llengua, i és normal que també s'hi expressi el personal.

Itu, hi estàs d'acord? Dons anem per feina! Pots demanar fulls de reclamació a qualsevol Pans & Company del país. Tenen uns impresos d'aquells que s'envien sense segell. També pots escriure'ls directament: Pans & Company. Sr. Director General. Apartat F.D. nº 831 - 08080 Barcelona.

No és res personal. D'aquí a 15 dies tocarem la cresta a algú altre! Ω

El cinisme neonazi de Haider

PER MARINA FERRÀ HAMELYNCK

El polèmic líder del F.P.O., Jeorg Haider, contestava davant les protestes lògiques i sensates sorgides de la crítica a un possible govern de la dreta i l'ultradreta a Àustria, el 28 de gener passat, poc abans de l'arribada a un acord de govern: "Farem avergonyir-se els qui a l'estranger i a Àustria estan plens de prejudicis contra nosaltres."

Els ultradretans ja insultaven d'aquesta forma la intel·ligència dels seus opositors. I la continuen difamant amb postures que en realitat no enganyen a ningú. La proposta de "indemnitzar als supervivents de l'holocaust o el seu apropament a la Comunitat Jueva", no és més que una forma més del cinisme irònic típic de la seva ideologia.

Totes les opinions i lloances del líder del Partit Lliberal austríac al règim de n'Hitler quedaran dins la història i res no pot fer ell per canviar aquesta situació. Entre altres opinions ha manifestat que el Tercer Reich tenia una bona política de treball (1991), que "si estalviassim els doblers que hem de pagar a Brussel·les, podríem reduir els impostos i les nostres empreses serien més competitives, molt més que si haguéssim de finançar als inútils del Sud" (1994), que els integrants de les SS eren homes respectables i de caràcter, que van restar fidels a les seves conviccions, inclús quan bufaven vents contraris (1995), o les seves crítiques als immigrants a qui acusa del tràfic de droga i d'ocupar els llocs de feina dels austríacs. En ell es compliria la dita "de tal pare, tal fill" ja que la seva mare era cap del partit nazi local i el seu pare un membre de les temibles SA d'Àustria. De fet, dins el programa del partit hi ha punts que recor-

den al règim de n'Hitler, curolla dels seus somnis daurats de poder, com la de donar "drets especials als agents de l'ordre", fer la vida difícil als estrangers o identificar-los clarament (recordem les senyals als passaports jueus per tal de fer-los difícil la sortida del país o la obligació de cosir un estel de David sobre la roba).

Però, ell, amb el seu cinisme l'únic que provoca és ràbia, indignació. Si quan diu "s'avergonyiran" vol dir "es callaran o tancaran la boca" està ben equivocat. Prova d'això són el gran cabdal de rius de tinta, les múltiples manifestacions, declaracions públiques, de tots els que des de la defensa dels drets humans, dels valors democràtics, etc. veuen un perill tota legitimització del racisme des d'una postura de poder. Diversos estadistes mundials jueus i no jueus, han mostrat la seva preocupació entre ells el primer ministre portuguès Antonio Guterres, el primer ministre d'Israel Ehud Barak, el president d'Alemanya Johannes Rau, diversos líders polítics espanyols de diverses ideologies, etc. A la seu de la Unió Europea ja han començat les mesures i sancions per aïllar el nou govern feixista. La postura d'Israel no s'ha fet esperar. L'ambaixador d'Israel a Àustria ha tornat a terres israelianes a l'espera d'instruccions.

A les illes també s'ha sentit la preocupació al davant dels darrers esdeveniments polítics dins el cor de la Vella Europa, així el Rabí de Palma de Mallorca, Aaron Katz va manifestar a una entrevista concedida a "Diari de Balears" i publicada el dimecres 16 de febrer que "Tant la Comunitat Jueva com tot Europa veu amb molta por i amb un gran interrogant la presència de

Haider al Govern austríac. Potser el que ens hauríem de demanar, però com és que ha pogut passar que una part important de població austríaca hagi triat Haider. Hem de pensar que un de cada tres votants d'aquest país ha optat pel seu partit. Jo critic aquesta població austríaca que l'ha elegit. Però, al marge de la població, ens hauríem de demanar encara més quina ha estat l'equivocació dels partits polítics perquè Haider sigui ara en el poder. Tampoc ens hem d'oblidar el que ha passat a Espanya quant a El Ejido."

Segons el Rabí els dos esdeveniments a Almeria i Àustria no són casos aïllats i afegí: "És necessari que Europa faci un esforç per combatre aquest problema. És clar que els pobles han de mantenir els seus costums, tradicions i cultures però això es pot fer igualment respectant la resta de comunitats que viuen en aquests pobles."

Certament, tot racisme etnocèntric empobreix la cultura d'una societat, ja que el mestissatge cultural sempre és bo. La diversitat, la pluralitat, la tolerància s'ha de fonamentar en el respecte a tot aquell que és diferent. L'educació en aquests valors seria una arma molt positiva per combatre tota onada de neofeixisme etnocèntric, amb l'obligació de ser intolerant amb totes aquelles postures que atemptin directament contra els drets humans i democràtics de qualsevol poble, per això és important desenvolupar l'esperit crític del menut des de l'escola. Ensenyar, inculcar la història tal com va passar. Desgraciadament molts d'aquests joves que s'afiquen dins els grups neonazis els convencen fàcilment degut als seus desconeixements de la història contemporània i a la manca de valors ètics. Ω

Aturar les privatitzacions és una qüestió de democràcia

Des de tots els racons del globus, els governs i les multinacionals a les que serveixen ens fan arribar el mateix missatge: els treballadors han de renunciar als seus llocs de feina, a la seva protecció social, i, sobretot, als seus sindicats independents, a fi que es realitzin els plans de "lliure comerç" del capital mundial. En nom de la "modernització", la "mundialització" i la "globalització", ens toca a nosaltres perdre totes les conquestes aconseguides amb dècades de lluita.

L'existència de drets internacionals de la feina —en particular el dret a la negociació col·lectiva i el dret a la vaga— se considera com a "barreres de lliure comerç". Ens diuen que davant els reptes del nou mil·lenni els sindicats tradicionals no resulten idonis perquè traven la capacitat de les empreses per a competir en la economia global.

I aquí tenim, com una puntada de peu al cul, en tot l'Estat espanyol, la llarga experiència de privatitzacions en la sanitat, en altres serveis i empreses públiques, que han assolit a rames senceres de la producció, a comarques senceres, i, passa a passa, han vengut a

amençar, en una o altra forma, cada una de les conquestes socials, les condicions de vida de tots els treballadors.

Les accions molt disperses dels treballadors i ciutadans en tots els sectors i autonomies a on un mateix moviment d'oposició a les privatitzacions que abasta a tot el moviment obrer, a sectors socials molt amples. Les privatitzacions han acabat per ser una preocupació central per als treballadors, el moviment obrer, la opinió democràtica.

Aturar les privatitzacions és una qüestió de democràcia de la que depèn la defensa del conjunt dels drets democràtics, de les conquestes socials. Per a qui se governa? L'experiència ens ensenya que és impossible satisfer, a la vegada, les aspiracions de les multinacionals, dels jugadors de borsa, i els drets de la majoria. No hi ha privatitzacions bones, no hi ha privatitzacions amb garanties, les privatitzacions destrueixen la producció, exigeixen acabar amb els estatuts de personal, els convenis, la protecció social, exigeixen mantenir la negació del dret de vaga en els serveis públics, i també liquidar els convenis de la Organització

Internacional del Treball.

Estan en joc la sanitat, l'ensenyança, la protecció social. Creix entre els treballadors i els sindicats el convenciment que per a defensar els nostres drets, avui, cal començar per aturar les privatitzacions, cal revertir aquesta política. El paper de les nostres organitzacions sindicals no és col·laborar en l'aplicació de les privatitzacions amb la vana il·lusió de millorar-les. No. Els nostres sindicats han de lluitar contra les privatitzacions, posant-hi "collons" a la cosa.

En totes les autonomies patim les mateixes conseqüències d'aquesta política, que al llarg de quinze anys ha desertitzat comarques senceres i destruït bona part del teixit productiu d'aquest país. On hi havia indústries públiques, avui, en el 80% del casos no hi ha indústria.

La meua experiència política i sindical em diu que no és possible donar una sola passa sense tallar la política de privatització, que posa les riqueses i bens dels pobles al servei de les borses de valors i de la corrupció. Ω

Pere Felip i Buades

ALGAI DA

Fa 7 anys que na Maciana Ramis regenta la Perruqueria Maciana a Algaida. Tel. 971 125 540

Fa 5 anys que en Joan Pelomía, a qui veiem a sa filla Maria, regenta el Bar s'Acadèmia a Algaida. És un bar pel jovent. Són del Mallorca. Tel. 971 665 455

Fa un any que la Família Oliver de can Salem regenta el Bar sa Plaça a Algaida. Despatxen entrepans i variats. Són del mallorca. Tel. 971 125 254

* Fa 2 anys que en Miquel Sastre ha obert despatx d'enginyer tècnic al carrer de sant Joan d'Algaida. Fa els planells per a instal·lacions elèctriques i d'aire condicionat. Tel. 971 665 091

Dites relacionades amb el vi

Gat en sac i vi en carbassa.

Gelades per Sant Urbà, ni vi ni pa.

Gent de la Ribera tal és com era: sempre molt bravatgera, poca alegria, molt de pa i un glop de vi, s'aixequen molt de matí i s'adormen tot el dia.

Gent de vi, gent de per qui, per qui.

Gent de vi, gent mesquí.

Gent de vi, ni vespre ni matí.

Guapesa de dona i bon vi fan desvetllar de matí.

Hi ha més acudits dins un bòtil de vi, que dins el cap d'un misser.

Hi ha més raons dintre un got de vi que en un rentador de cent dones.

Hi ha ram; és de mam; és de pi; hi ha vi.

Home borratxo, que vi no faço.

Home de vi, carregat de res.

Home de vi, home de per aquí.

Home de vi, ni al vespre ni al matí; home d'aiguarent, ni de llevant ni de ponent, i home de cafè no és res.

Home de vi, ni de vespre ni de matí.

Home fluix, vi fort.

Home valent i bóta de vi, aviat s'acaba.

Hort i molí donen per carn, pa i vi.

Joc, vi i dones són la perdició dels homes.

Jugador i bevedor de vi, magre i secardí. Ω

El Negre de Banyoles

A principis de febrer, tots els diaris catalans publicaven la notícia de que l'Ajuntament de Banyoles es resigna a la repatriació i destrucció del negre dipositat al Museu Darder.

Considerem la decisió del consistori de Banyoles, amb l'alcalde Pere Bosch al capdavant, una falta de respecte a tots els banyolins i catalans que des de fa més de vuit anys estem reclamant que el boiximà resti al museu.

L'africà dissecat és una irrepetible i excepcional mostra de les barbaritats del colonialisme, donada al poble pel gran prohom català que fou en Darder. ¿És que Catalunya ha esdevingut un poble tan mesell i covard que ja no és capaç de conservar l'herència i els bens dels seus avantpassats?

Som molts catalans els que sentim vergonya de la mediocritat de la nostra classe política —des dels regidors banyolins fins al mateix president de la Generalitat— que no han tingut ni prou caràcter ni dignitat per a defensar el patrimoni nacional català

i han claudicat davant les exigències del metge haitià Alphonse Arcelin. El que més greu sap és que sigui un individu amb grans afanyes de protagonisme que, a part de no haver parlat mai català i de ser un militant socialista, no se sent del país i que diverses vegades ha dit que es trobava més ben acollit a Sevilla que no pas a Cambrils on exerceix de curander, el que hagi imposat la seva voluntat a tot un poble.

Per a més escarni, aquest xaman de poca volada ha exigut que les autoritats catalanes li paguin el viatge a Botswana per acompanyar el cos de l'altre negre. Si aquests minidirigents que tenim al final li volen pagar les vacances, esperem que només li comprin el bitllet d'anada a aquest espanyolista negroide!

Érem milers els que signàrem a favor de la permanència del boiximà a Catalunya i a la fi, un únic element ha fet reeixir el seu criteri. ¿És això democràcia? Ω

Unitat Nacional Catalana

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XLIV)

La Guerra Civil Catalana (1462-1472)

PER RICARD COLOM -Tlf. 964 207607

"... el desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional castellana. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tan important com el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país. (Catalunya nou estat europeu. Declaració de la Primera convenció per la Independència Nacional).

1468: Mor Joanot Martorell: acaba com a rodamón, quasi bandoler, malgrat ser de poderosa família. El manuscrit *inacabat de Tirant lo Blanch* és lliurat a Joan Martí de Gualba per a saldar un deute no massa gran que en Martorell li devia. Possiblement en Joan Martí l'acabà d'escriure.

Joan Roís de Corella ja és mestre de Teologia.

Retaule de santa Úrsula d'en Joan Reixac a València.

L'adolescent Alfonso, qui havia estat proclamat rei per la noblesa castellana rebel, mor.

Acusen els jueus de Sepúlveda d'haver crucificat un nin.

Mor Gutenberg.

1.1468: Mor l'escultor Pere Joan, potser el més important dels actius a Catalunya.

1468-1469: Pacto de los Toros de Guisando: Enrique de Castella testa per Isabel. L'arquebisbe de Toledo i Juan

II d'Aragó volen el matrimoni d'Isabel amb l'infant Fernando, mentre que Enrique volia l'enllaç amb la casa reial francesa o portuguesa.

1.6.1469: Girona es lliura al duc de Lorena, qui comanda 11.000 homes, i és fill i lloctinent de Renat I.

1469: Un dels dirigents forans antioanistes fugit a Barcelona intenta de bell nou la revolta a Mallorca, via Menorca, amb Pere-Joan Albertí.

L'Església i el poder reial esclafen els *irmandinhos* gallecs.

Neix Nicoló Machiavelli (Maquiavel), ciutadà de la poderosa i brillantíssima Florència, la gran urbs renaixentista.

1469-1492: Francesc Moner, poeta qui també escriurà en castellà, un dels nostres primers escriptors a fer-ho.

10.1469: Durant la guerra contra Catalunya, Juan II casa son fill Fernando, rei de Sicília, amb la infanta

Isabel de Castella. Com que el rei Enrique podia oposar-hi, Fernando va disfressat de lacai per Burgo de Osma fins a Dueñas (on els pro-Isabel ja són majoritaris) i Valladolid, on es casen.

Aquest matrimoni revifa la guerra civil castellana, amb intervencions de Portugal i França contra Isabel.

Isabel és germanastra d'Enrique IV.

1470: Enrique, estupefacte pel matrimoni en secret de na Isabel, s'enfella i nomena de nou hereva Juana la Beltraneja, sa filla. De nou esclata la guerra civil Castellana.

Corts de Montsó, on Aragó i València ofereixen diners per a ajudar Juan II a foragitar els francesos de Catalunya.

16.12.1470: Mor Joan de Lorena, el succeeix son fill bord Joan de Calàbria: el setanté Juan II, sorprenentment, veu caure sos adversaris l'un rera l'altre.

Primeries 1471: Ofensiva joanista.

Joan Berenguer de Madovelles
(...1442-1476...)

DANSA

*Pus per amar he de morir,
suplic a vós, ma bella aimia,
que em fesau tanta cortesia
d'ésser a mon trist sebolir.*

*Lo jorn que us viiu, perdí poder,
força, seny, gin e ma ventura,
car nafràs-me ultra mesura
ab tal endret, que gens saber
valer no em poc, en ma guarir
del colp que em donà aquell dia
que fui per vostra senyoria
conqués pus fort que no sé dir.*

*A vós seguint he mon voler,
seguesc la mort cruel e dura
qui m'alciure, si, dons, ab cura
vós no m'aidau, qui em feu valer
en tots bons fets, e més sentir
me feu dolor que no sentia,
e em trob altre que no solia
ans que per vós fes null sospir.*

*Mas si no dec de vós haver
als que la mort, ab amor pura
vos prec que-z a ma sepultura
siats, car prou, a mon parer,
hauré de vós, qui fa florir
beutat més que dir no sabria,
que e'l món dona de tal valia
no sé ne pens, a mon albir.*

*Dona sens par: pus ab martir
Fenesc mos jorns, e-z ab feonia,
L'arma us coman, car, si es perdia,
Null bé en poria venir.*

1471: Neix a Trujillo (Extremadura) el futur genocida Francisco Pizarro, destructor de l'Imperi Inca. És un fill bord. Ω

Pintura del segle XVI d'escola catalana que representa els reis catòlics. El regnat de Ferran II va coincidir amb un període de decadència per a Catalunya, cosa que va afavorir la progressiva supremacia de Castella.

E L V E L D E M A I A (2 2)

Calamitat

PERE GRI

Xas!, cridà amb força en Fructuós, tot just va ser al carrer per anar cap al Parlament.

Na Nàdia, per la seva part, no li va fer cap compliment abans de començar a llegir el dictamen del Consell Consultiu del Cel. El nostre heroi no se'n recordava, però el lliurament del ram de flors i les besades havien estat la nit anterior, que havia aconseguit trobar-la, després de passar per moltes vicissituds cercant la porta 13, i guiat per un estel.

Tot i així, primer la bruixa en pràctiques el posà un poc al corrent de l'essencial del contingut del document, dient-li que els àngels no pronosticaven cap calamitat per ell per castigar-lo per les accions que duia a terme, sinó que es con-

tinuaria castigant a l'Estat espanyol, naturalment sense violència.

Tot seguit, na Nàdia començà a llegir el text íntegre. Deia així: "Reunit el Consell Consultiu de les forces celestials, amb la conformitat de Déu nostre senyor, i el vist i plau del senyor Bob Dylan a la terra, procedim a explicar el nostre dictamen sobre la situació de la llibertat i la democràcia en els territoris actualment dirigits per una nació presumptament anomenada Espanya, que no està registrada com a tal als arxius de l'etern Regne celestial, perquè es considera que la seva unió està realitzada sobre premisses falses. Es per això que multitud de deus menors, a més d'Alà, Jehovà, Buda, Iavé i Déu, comptant amb la col·laboració del Príncep de les Tenebres, Satanàs, i de les seves esclaves les bruixes, decidiren encarregar a aquest home, el molt honorable senyor Fructuós Llabrés, la missió de desfer l'im-

peri espanyol, per llavors conduir la seva nació pròpia cap a un futur de plena democràcia i plena llibertat, condicions que consideram no es donen a l'Espanya actual. Les passes que hem donat fins arribar a la conclusió citada les anirem detallant, però en primer lloc volem dir que l'exemple d'en Fructuós fa referència a l'exercici de la llibertat. Des del nostre punt de vista, que sovint no coincideix amb el de segons quins homes, la llibertat no ha de ser un dret exclusivament teòric, sobre el paper, sinó que s'ha de veure reflectida en la vida quotidiana de les persones que en fan ús. Les drogues, amb tota la seva llegenda negra al damunt, representen sobretot l'existència de noves generacions d'homes i dones que han romput definitivament amb el passat, i volen accedir a un futur més tranquil amb una pau i convivència que ara no tenen. Creiem que les mesures repressi-

ves que pren la societat espanyola contra aquests joves, bé siguin drogoaddictes o patriotes, no fan més que reafirmar-los amb les seves idees, per la qual cosa no serveixen per res. Apostam pel perdó, però a qui veritablement li escau la possibilitat de perdonar és a la més alta autoritat de l'Estat, el Rei Joan Carles, qui, encara que no ocupi legítimament el trono, nosaltres no oblidam que el va prendre al seu pare i que acceptà ser el successor d'en Franco, té la suficient capacitat política per comprendre que ha de signar els documents que calguin perquè es faci realitat el que li demanen els seus ciutadans, representats per en Fructuós, l'amnistia, símbol de la reconciliació de les diverses nacions ibèriques i insulars. Volem que els estats s'adrecin..."

El dictamen continuava. No obstant això, en Fructuós li digué a na Nàdia que s'aturàs, que ja en

sabia prou de totes aquestes coses, i estava a punt d'entrar dins del Parlament, on l'esperava una altra de les seves primeres sessions plenàries.

Quan fou dedins, la primera diputada que li va fer cas va ser na Pompeia. No ho saps?, li digué, hem pactat amb els de la majoria que ens deixin fer una festa aquí, un diumenge, a favor de la legalització de les drogues, ells també vendran, fins i tot n'hi ha hagut un del PSM que ha dit que duria tri-

pis. Perdona, però ara no hi puc pensar amb això que em dius, li contestà en Fructuós, tu m'hauries d'orientar en el discurs que he de fer tot seguit sobre la marginació i la intolerància, no he tengut temps d'escriure res.

Tu improvisa que te'n sortiràs bé, li recomanà l'al·lota, ara tot-hom ja saps com ets, no li tenguís por al Rei, et convé. Ω

Sublim ineptitud catalana per a plantar cara a la dictadura mediàtica espanyola

Davant el perill de perdre les seves colònies més riques (els Països Catalans) de les quals Madrid engreixa, els poders fàctics espanyolistes duen, des de fa molt, una campanya sistemàtica de prejudicis i racisme anticatalà a fi de desmoralitzar-nos i dissuadir-nos de qualsevol idea sobiranista. La campanya és totalitària (a tots els nivells i temes: des de la gastronomia i el turisme fins als penaltis de la Lliga de futbol, des de les comèdies al folklore, etc...), sempre silenci i margina (o desqualifica subtilment o critica) els catalans i els nacionalistes. Ellos, encara que torturin, neguin drets universals com el d'autodeterminació, s'autopresenten com a *partidos democráticos* (front als nacionalistes).

Dins els mitjans espanyols n'hi ha de més bèsties i ultres (*La Razon, ABC, Las Provincias, COPE...*), d'intermitjos (*Antena 3, El Mundo...*) i de més dissimulats i subtils (les cadenes públiques de TV, *El País...*) Però globalment formen una sola i gran coral espanyola d'intoxicacions, mentides i racisme anticatalà, sens dubte orquestrada des d'altres instàncies per cruels raons d'Estat: l'alta burgesia és cínica psicopàtica i no té entranyes. Ja sabem com manava l'extermini de la llengua catalana (i d'altres no castellanes) Felipe V als seus *corregidores* d'ocupació a Catalunya. Ara sols han variat le formes, l'encobriment i secret d'Estat és el mateix. Ara ja no solen matar-nos (sols uns quants: Goñi, Agulló, Grau, Bustos, etc.) perquè *semos europeos* i ara ja controlen la població a través de llur propaganda totalitària, probablement dissimulada pel mateix CESID.

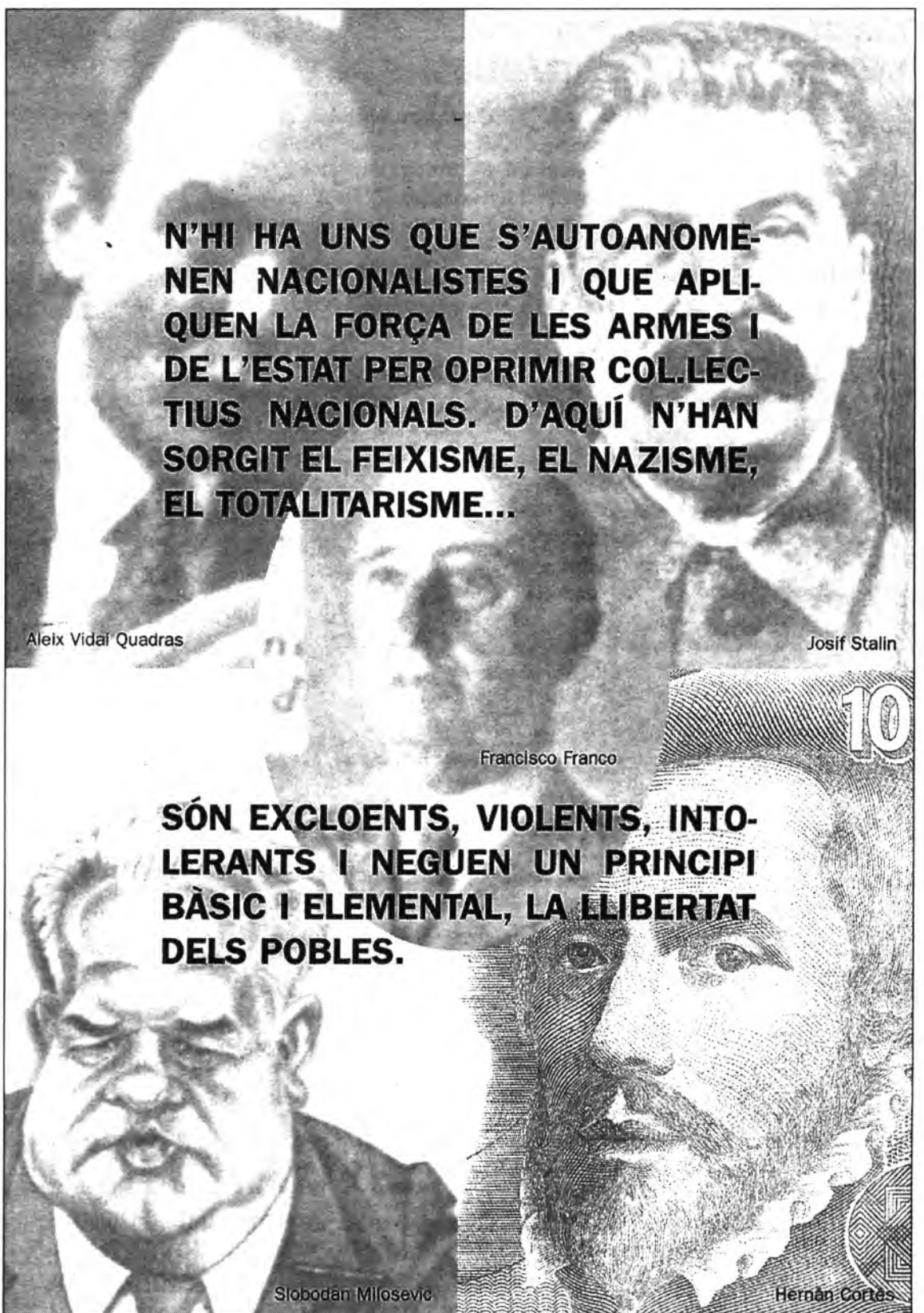
I que fem els catalans davant tal

allau d'ignomínies? TV3 treu cada cop més programetes bilingües de cínics poca-soltes d'humor superficial. L'AVUI sembla la veu d'en Jordi Pujol, i és un negoci ruïnós. *El Periódico de Catalunya* o *SPORT* són inversions d'una cadena oportunista i totalment acatalana i anti CiU. *Punt Diari* i la premsa comarcal té poca incidència de masses i és molt mesurada, etc.

Els mitjans espanyols són mitja d'agitació i d'atac. Nosaltres hem de menester mitja semblants i mitja que desemmascarin la Mentida de l'Imperio del Mal, que convencin, que formin nacionalistes fermes i competents, que generin contra informació i contraatacs sòlids.

L'ESTEL, tot i els seus escassissims mitjans, té quelcom de tot això. Sap raura a la trinxera per a desemmascarar l'Imperio inquisitorial. La resta, però, amb els mitjans molt majors que compten, semblen sovint menats per acomplexats Oncles Toms, acovardits botiguers i excelsos intel·lectuals ex càtedra de soparot i homenatge. Tot plegat, d'una sublim inutilitat i ceguesa. Demanem-nos: com han arribat atènyer tal grau d'ineptitud? Ω

Jaume Tallaferró

JOAN I CAPRI EL TEATRE CATALÀ

L'humorista Joan Capri, un gran dinamitzador de la cultura catalana

PER MARINA FERRÀ HAMELYNCK

Joan Camprubí, més conegut pel seu nom artístic de Joan Capri va néixer a la ciutat de Barcelona l'any 1917. Fou sobretot un actor i autor de teatre excel·lent, conegut sobretot pels seus monòlegs de caire humorístic arribant a ser un dels artistes més emblemàtics i destacats de la comèdia catalana.

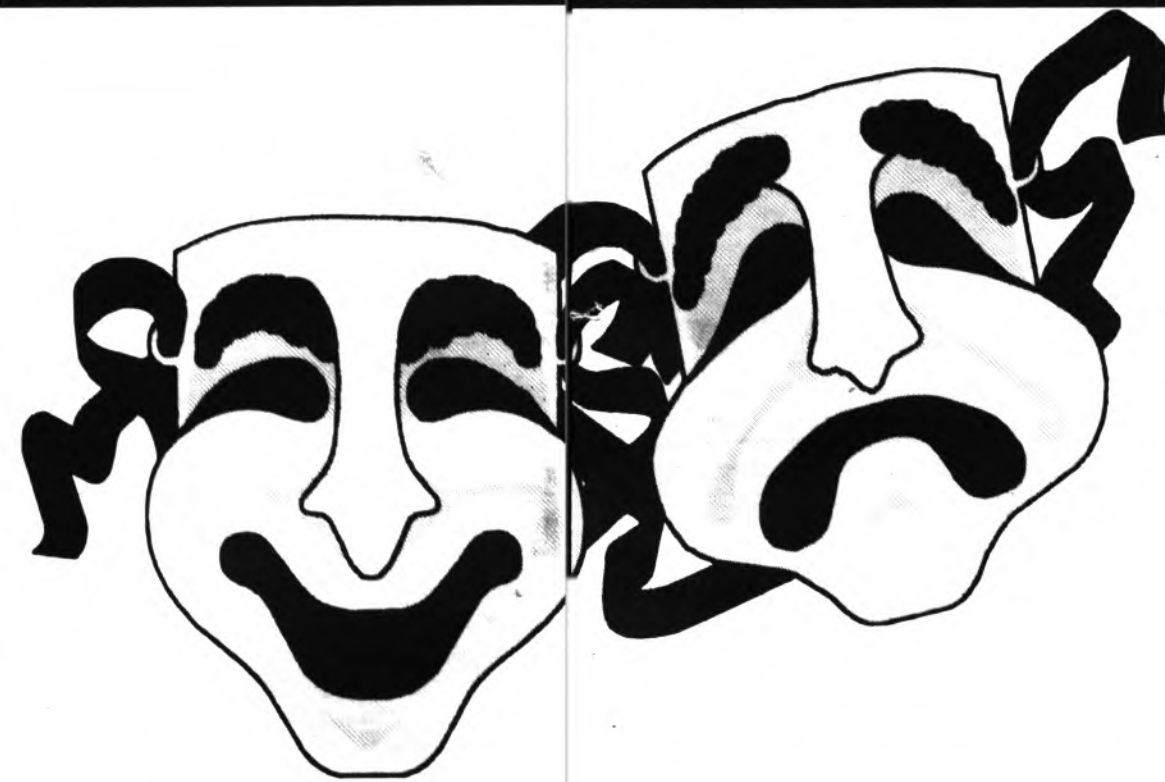
Entre els seus personatges més coneguts destaquen el del doctor Caparrós.

El 1997, en la seva darrera aparició pública rebé de l'Ajuntament de Barcelona, ja amb una salut molt debilitada la Medalla d'Or al Mèrit Artístic. El mes de desembre del mateix any la Socie-

tat General d'Autors i Editors (SGAE) edità els seus 22 monòlegs en un disc titulat "El mejor Joan Capri" i un any després el festival de Pallassos de Cornellà a Barcelona reté un homenatge global a tota la seva llarga i prolífica trajectòria artística. Entre altres monòlegs podríem destacar els següents: "Com està la plaça!", "Acabarem ximplers", "El desorientat", "Les pastilles", "L'enterraments", etc. Va morir el passat dijous tres de febrer a causa de les cremades produïdes per un incendi que va tenir lloc al seu domicili particular, essent atès per la Unitat de Cremats de

l'hospital Vall d'Hebron, que van fer tot el possible per salvar-li la vida. Joan Capri significà la renovació del teatre humorístic català en una època especialment crítica i quan la dictadura estava encara ben aïllada en el poder. Potser Joan Capri seria per altra banda un inspirat seguidor, salvant el temps i les circumstàncies, d'aquell Frederic Soler "Pitarra". Recordem per exemple aquell inoblidable "Don Jaume, el conqueridor", paròdia d'un drama d'en Toni Altadill (1862), on Pitarra ens mostra la mateixa espuma humorística que ha caracteritzat Capri. Ω

LA MORT RECENT DE JOAN CAPRI, GENIAL ACTOR DEL TEATRE CÒMIC CATALÀ SIGNIFICA LA PÈRDUA D'UN CLÀSSIC DELS ESCENARIS MODERNS I QUE MARCÀ UNA ÈPOCA DE REDREÇAMENT DE LA CONCIÈNCIA NACIONAL, ELS ANYS 60 I 70. SIGUIN AQUESTES DUES PLANES UN HOMENATGE A LA SEVA FIGURA

El teatre català en els anys setanta

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Com molts ponents del Congrés de Cultura Catalana (vegeu **Resolucions**, 3, juny de 1977), nosaltres opinàvem que el teatre català a les Illes patia (com pateix encara!) mancances greus i substancials. El seu redreçament exigia (i exigeix!) un replantejament global i profund. Ben cert que als "exquisits", als escriptors que consideraven la seva obra al marge i per damunt les circumstàncies històrico-socials que patíem en aquell temps (la brutal dictadura feixista de la burgesia espanyola), no els importava gaire la situació de lluita del poble treballador i els pobles de l'Estat per la llibertat. No em parlem, si els haguéssim demanat si es volien organitzar en un partit d'esquerres per a combatre a favor de l'autodeterminació o en contra de la societat de classes. Ben al contrari que tota aquesta colla d'il·lustres menfotistes, nosaltres lluitàvem en molts fronts alhora. Deixant a part la nostra militància en organitzacions revolucionàries anticapitalistes i antifeixistes, en el camp cultural (i sovint al marge de les prioritats del nostre partit, l'OEC) estàvem plenament implicats en un fort combat cultural contra les concepcions i obstacles del franquisme.

Entenem que la llibertat, aplicada al teatre, significava, entre moltes d'altres

coses:

a) Desaparició del sindicat vertical - desaparició efectiva, volem dir - i possibilitat d'organització lliure dels treballadors del teatre d'acord amb llurs interessos i llur visió de la realitat, i possibilitat alhora de treball conjunt dins unes estructures reivindicatives autènticament democràtiques.

b) Desaparició de la censura. De tota censura. De la que es feia a Madrid, i de l'originada a cada poble, a cada ciutat, a cada "provincia", per les autoritats "competents" (els **permisos gubernativos**, per exemple). De la directa i de la indirecta (pressions, amenaces, control policial, etc).

c) Democratització de la Societat d'Autors com a primer pas cap a la remodelació a fons d'aquest organisme, incloent-hi la possibilitat de la seva desaparició (obra de teatre com a patrimoni públic en una societat avançada socialment i políticament).

d) Control democràtic de les sales públiques i gestió democràtica d'aquestes en tant que entitats de servei públic, no com a negoci; i, alhora, foment de tota mena d'acció cooperativa.

El Congrés de Cultura Catalana analitzava igualment que, a Mallorca, Menorca i Eivissa, la majoria de grups teatrals eren d'aficionats (incloent-hi aquells

grups que van des dels amateurs fins als nascuts a partir de la necessitat d'omplir un temps de lleure d'una gent durant un període mes o menys curt). Tornàvem ensopar amb el teatre de l'autoodi, el **teatre rekional**. Aleshores, malgrat l'exemple i la lluita d'alguns grups i autors (Ballester, Soler i Antich, Llorenç Capellà, López Crespi...) constatarem que la majoria de grups teatrals, en el moment de triar les obres per a representar, escollien les que:

a) Ocupaven un nombre elevat de components del grup (molts personatges).

b) Tenien poc de gruix interpretatiu (farses, sainets, etc).

c) Es podien representar damunt escenaris tradicionals (sense gaire complicacions en la decoració, etc).

En definitiva, tornàvem a trobar-nos, com hem dit abans, encarrats amb el teatre "regional": tota la colla de sainets costumistes on es feia i fa burla de la gent procedent de la ruralia. Josep M. Llompart-ho hem explicat en els capítols anteriors - havia batejat aquest tipus de teatre amb el nom de "teatre d'autoodi".

En l'apartat "El teatre 'regional'", el Congrés de Cultura Catalana (pàgs. 142-143 de **Resolucions**, 3) havia dit:

"Aquesta mena de teatre és l'invent d'una força social reaccionària a la qual interessa reduir a segona categoria tota

Teatre Principal.

Llorenç Capellà és un dels principals autors del teatre modern a Mallorca.

Joan Capri o quan el monòleg es fa diàleg

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Vaig conèixer Joan Capri el 1963, quan ell va fer una de les seves visites amb la companyia teatral que li era pròpia a Palma.

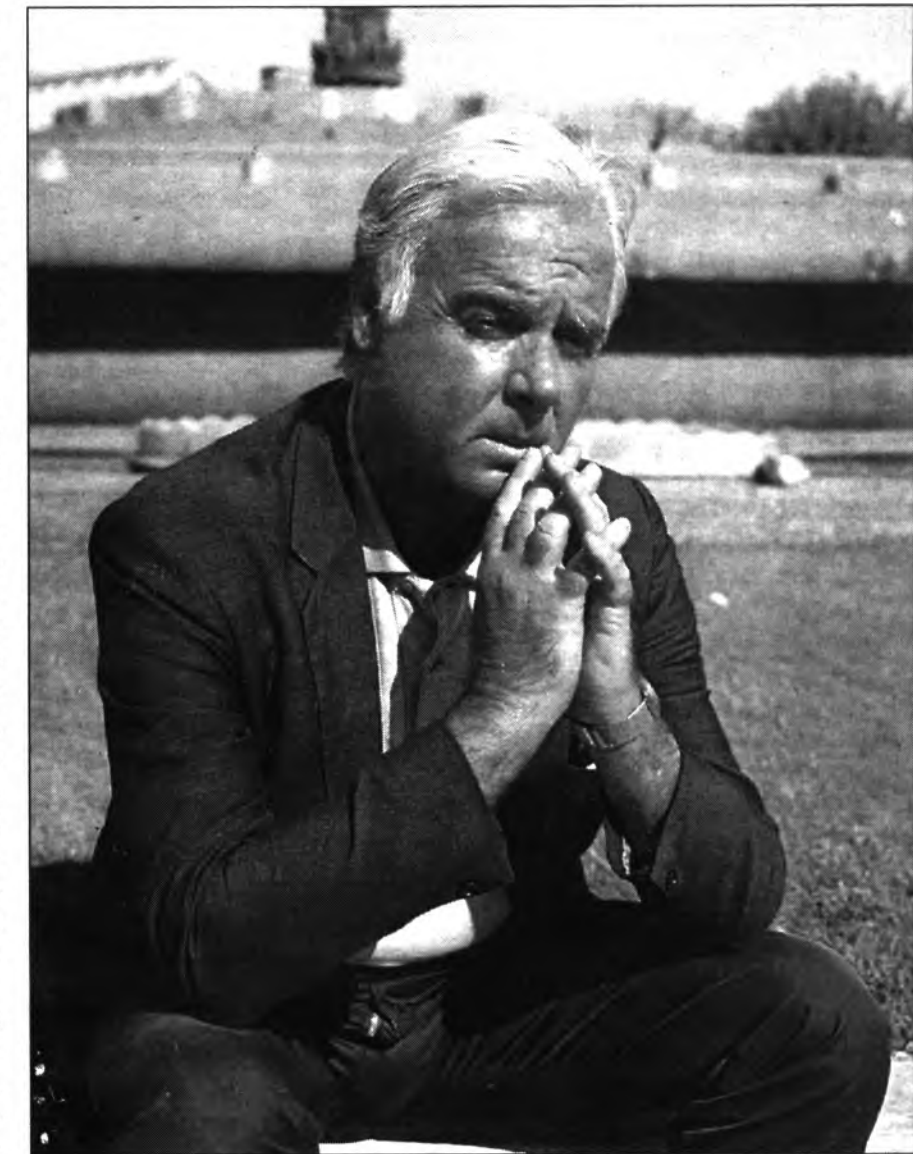
Aleshores jo havia publicat la meua primera novel·la, un original de quiosc d'aquells que valien un duro i popularitzaven la lectura arreu del país. En català només havia aconseguit de veure editat un aplec de rondalles a la revista "Lluc" i encara haurien de passar alguns anys abans de sentir-me, d'alguna manera, escriptor. Però mentrestant era admirador de Capri i de la cultura catalana, això per no dir que era també soci de la "Casa Catalana" de Palma, que el diumenge anava a veure ballar sardanes al passeig marítim i els dissabtes a les funcions de teatre o ball. En una d'aquelles tardes inoblidables vaig sentir els primers monòlegs de Capri, aquell "naufagi" que és un anti-Titànica originalíssim i també tots aquells altres que són crítiques socials molt ben tretes d'aquella Barcelona del Seat-600. Però la millor experiència fou "enraonar" una miqueta amb ell en els "camerinos" del teatre Principal, on hi vaig descobrir un home sensible, amb moltes taules d'escenari, caràcter afable i molt obert. Jo anava acompanyat amb un amic d'aquells dies, en Ramon Prats, menut, pèl-roig, molt catalanista i quan Capri va veure que jo portava papers i prenia notes va dir: "Ah? Vos escriviu? Doncs a veure quan feis una bona comèdia d'humor en català...!" I aquell cop de "vos" em deixà força sorprès, un al·lot de vint-i-tres anys, com era jo aleshores...

Els anys passaren. El vaig seguir en els seus papers de teatre televisiu. Magnífic API, agent de la propietat immobiliària. Magnífic Doctor Caparrós... "Ai...El barco...Escoltau! Petitó, que

allà amarrat al moll ja bellugava...i encara es deia "El rei dels mars", aquell barco...Quina barra!..." Sembla que el senti, ara mateix..." I Capri explicava com el vaixell es negà amb la primera tempesta, com les dones i els infants foren els primers "en ofegar-se", com ell va tenir la sort d'agafar un salva-vides,

defectuós, és clar, de manera que li tenia que posar un dit al foradet, perquè perdria...I aleshores, un senyor que no n'havia pogut agafar cap, de salva-vides, deia: "Deixi-me!! Deixi-me!!" que només vaig fins allà i li torno..." Però Capri no es deixà enganyar i s'exclamava: Jo ja ho veia que anava de mala fe aquell home...

Capri genial en el paper de ximpler, en el paper de desorientat, en el paper de malalt menjador de pastilles, en el paper del modern enterraments... Genial. Ω

manifestació de cultura del poble illenc, que d'alguna manera podria desencadenar la presa de consciència d'un 'orgull de poble' que necessàriament contraveniria els interessos de la classe dominant. Aquest tipus de teatre s'ha donat, bàsicament, a Mallorca, tot i que aquests

darrers temps s'ha trasplantat, a Menorca, a Ciutadella concretament, on es munta, s'estrena i és portat posteriorment a Ciutat de Mallorca.

En definitiva, es tracta d'un teatre que sota el pretext de situacions còmiques o ridícules (tradicionals al sainet) per tal

de divertir el 'poble', ha tingut la clara finalitat de menysprear i ridiculitzar les classes populars illenques, la seva tradició cultural i la seva llengua, convertida en aquestes obres en un vulgar 'patois' dialectal, sense capacitat d'expressió d'alta cultura". Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines,

coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanità. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que

si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc femella maca, romàntica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58 - 07010 Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97-07080 Ciutat.

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjarien conèixer al.lotes enroldades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir a marxar i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripoll.

A família amb al.lot entre 12 i 15 anys, que vulgui no passi l'estiu voltant pels carrers, matrimoni jubilat ofereix unes vacances pagades entre el 24 de juny al 10 de desembre, a canvi de petita ajuda en el manig d'una barca. Pot aprendre a navegar, pescar, fer immersió, anar amb bicicleta, etc. Oferim ambient familiar, serietat i possible respàs d'algun assignatura suspesa. Tel. 937 882 328.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rusinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servicom.es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llan-greu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Panie-llo-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet>.

com/lluia.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fer-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho pas-sam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreça-vos a: Llengües Vives. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'Euskararen Berri-papera (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Clases particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llenguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col·lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al.lota (Au Pair) per tenir cura d'un nen de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlf. 971 441 629 - 971 441 289.

Sobre Carrion i el seu temps

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA

"La gent ha pres l'opció de no saber", Raimon.

Un reportatge televisiu del primer dia d'enguany ens sorprenia gratament amb la vida d'Agustí Centelles, un dels millors fotògrafs de la Barcelona republicana. Allò més insòlit d'aquest personatge fou que va recuperar, al cap de trenta anys, una maleta farcida de rodets d'imatges per positivar de la Guerra Civil espanyola que es va endur en el moment d'exiliar-se. Quan va tornar a Catalunya els anys 50 s'estimà més deixar aquell tresor fotogràfic en el mas d'Occitània que l'acollí durant la postguerra. No estava disposat que aquells negatius inèdits poguessin caure en mans del franquisme. Un cop mort el dictador feixista no va dubtar a arribar-se fins al que fou el seu exili occità. I miraculosament el masover havia conservat intacta l'esmentada maleta. Avui, gràcies a aquest intrèpid professional de la càmera, en la majoria de llibres d'història que tracten aquest període hi ha imatges d'en Centelles.

Salvant totes les distàncies, no és la primera vegada que la Montserrat Antic Güell m'envia, des d'un llogaret vora el Canigó, textos del que va ser el seu marit. Qui signa aquesta documentació inèdita és l'Ambrosi Carrion Juan, dramaturg i intel·lectual de l'esquerra catalanista d'ara fa un segle, que hi parla en forma de memòries sobre personatges i fets de les primeres dècades del XX. En la darrera tramesa de la vídua d'en Carrion, he rebut un text intitulat *Lluís Nicolau d'Olwer. Un home i un temps d'història catalana*, datat a París el 12 de maig de 1962. Precisament rememora un historiador i polític de primera línia que "dues hores abans d'entrar en l'agonia, encara treballava per Catalunya". En Carrion també detalla com en Nicolau d'Olwer, aleshores regidor de Barcelona, es va encarar al caporal d'un desplegament de la Guardia Civil amb motiu de l'assassinat d'en Francesc Layret l'any 1920: "Aquest fou diputat per Sabadell, advocat al servei del poble treballador i català en el més noble sentit de la paraula. El seu enterrament fou una grandiosa manifestació popular de milers de persones presidida, en representació de l'alcaldia, per en Lluís Nicolau d'Olwer. La

gentada va demanar a crits que el mort, portat a pes de braços pels seus amics, passés per la Rambla. La Guardia Civil era allà per a oposar-s'hi. En veure l'actitud del poble el capità de la força -amb el sabre desembainat i amb un gest d'amenaça- va dirigir-se contra els qui portaven la caixa mortuòria. Fou llavors que en Nicolau, màxim representant de la ciutat, fredament, serenament, plantà la seva vara d'alcalde enfront del sabre i dels bigotis del civil. Davant d'aquesta resolta actitud el caporal es feu enrera evitant-se una topada que hauria estat sagnant. La voluntat popular va prevaler per obra del gest d'en Nicolau".

En d'altres fragments biogràfics d'aquest mateix escrit dedica unes ratlles al president Macià i a l'entrevista que mantingué amb Nicolau d'Olwer a ran de la proclamació de la República Catalana el 14 d'abril de 1931. També fa menció de les demandes franquistes al Govern de Vichy per l'extradició d'en Lluís Nicolau d'Olwer, de les "meriendas fraternales" del lerrouxisme, d'un "trist i tronat" ensenyament universitari.

Perfectament arxivat en caixes i carpetes, la Montserrat de Carrion emmagatzema el llegat que li va confiar el seu home perquè un dia aparegués publicat. Aquest seria el millor homenatge a un Ambrosi Carrion que mai va deixar d'escriure des del seu exili a París, ciutat en la qual també tant ell com en Nicolau d'Olwer foren presidents del Casal de Catalunya. Si bé és difícil que la producció literària i assagística que va deixar en el calaix interessis als editors d'avui, és llamentós que els originals de la seva obra inèdita no puguin ser consultats per investigadors especialitzats en la seva època. I, a la llarga, quedin perduts en un racó de món del pirineu nord-català.

En uns moments en què sectors de la intel·lectualitat catalana s'adonen que cal lluitar contra la desmemòria i el foment de l'oblit que ha fomentat el postfranquisme, és altament instructiu i sa llegir l'esperit que movia gent com en Carrion tant en clau artística com política. Quim Gibert, és ensenyant a un institut de Girona. Ω

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un
amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

OCASO

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Llorenç Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15; 07300 Inca (Balears)

Telf. 971 50 56 14 Fax 971 50 38 38

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA
HI HA EL MEU FUTUR**

el lleu de tots
mereix un
respecte

FORA FUMS!

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

La literatura catalana i la lluita antifeixista

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

L'Amagatall, com altres novel·les meves referents a la guerra (Estiu de foc, Dones en guerra o Un tango de Gardel en el gramòfon), són producte evident de l'empremta que els fets de 1936 (malgrat no hagués viscut directament aquells esdeveniments) tengueren en la meua formació cultural i sentimental

L'Amagatall, com altres novel·les meves referents a la guerra -Estiu de foc, Dones en guerra, Núria i la glòria dels vençuts o Un tango de Gardel en el gramòfon), són producte evident de l'empremta que els fets de 1936 (malgrat no hagués viscut directament aquells esdeveniments) tengueren en la meua formació cultural i sentimental. Record ara mateix les històries narrades pel pare i l'oncle -ambdós combatents republicans en la postguerra poblera, els fets, conats ran de la foganya, de la repressió en el meu poble: la resistència dels carrabiners (Orozco i els seus companys), la detenció de Jaume Serra Cardell i altres destacats republicans que feren front a la sublevació amb les armes a la mà; tot allò referit a l'enclaustrament (per voluntat pròpia però espantat pel terror) de Pau Canyelles ("Pau Comas").... Amb els anys, la meua militància -ja des de començaments dels anys seixanta- dins el camp del més ferm antifeixisme no fa sinó consolidar aquesta tendència instintiva a novel·lar aquests fets. La compra -a les golfes de les llibreries- dels primers llibres d'història no controlada pel franquisme -Hugh Thomas, Orwell, per exemple, entre molts d'altres- van fonamentant -juntament amb l'estudi dels clàssics del pensament socialista i anarquista mundials- una visió cada vegada més autèntica i real del que s'esdevingué a la nostra terra i a l'Estat en els anys de la tragèdia.

A inicis dels anys seixanta, a Mallorca ja s'havien esdevingut fets d'una importància cabdal per al nostre redreçament cultural i per a la lluita antifranquista, com la realització de les Aules de Poesia, Novel·la i Teatre, o com els primers recitals de la Nova Cançó. En aquesta època, començam a llegir -sempre dificultosament- les primeres obres d'es-

criptors represaliats pel franquisme (alguns d'ells exiliats) que ens ajuden a anar consolidant la visió que ens anam forjant d'uns fets bàsics en la història del país. A les Illes no serà fins a la generació dels anys setanta (Janer Manila, Antoni Mus, Llorenç Capellà, Antoni Serra, Miquel Ferrà Martorell) que es tractaran aquestes qüestions. Hem de pensar que aquí, alguns dels escriptors més assenyalats són, precisament intel·lectuals que han fet costat a la repressió anticatalana i antiesquerrana. Ens referim concretament a Llorenç Villalonga, el món del qual, com és de suposar, és a milions de quilòmetres d'aquesta problemàtica i la seva mateixa formació -o deformació!- el durà -no sap català, té una migrada formació històrico-cultural- a tractar -en castellà- uns temes completament aliens al que narren els autors que han hagut de marxar a l'exili, expulsats de la nostra terra. Exili d'intel·lectuals catalans al qual contribueix, ell i els seus amics: els franquistes vencedors. La guerra civil, la revolució, l'exili, són temes a milions de milions d'anys -llum d'aquests personatges provincians que ens ocupen. No en parlem, de feixistes i guesapistes com Joan Estelrich, que, a part de treballar per al govern de Burgos amb nombrosos escrits contra la República i la Generalitat Catalana, en temps de l'ocupació nazi de França col·labora activament amb la criminal policia política alemanya, la Gestapo de Himmler -recordeu "la solució final" contra els jueus- lliurant militants antifeixistes -entre ells el mateix President de la Generalitat, Lluís Companys- als torturadors de la Brigada Social de Franco.

Xavier Benguerel o Vicenç Riera Llorca, Pere Calders i Agustí Bartra, Lluís Ferran de Pol i Avel·lí Artís-Gener, ens conformen -fa trenta anys- en un tipus d'història i forma d'escriure que no té res a veure amb el vulgar psicologisme dels "indiferents", còpia barata de Proust amb mescladissa d'estil Woolf o Flaubert

L'Amagatall, Núria i la glòria dels vençuts, Estiu de foc, constitueixen la meua contribució a una

MIQUEL
FERRÀ

No passaran!

Edicions Proa

Miquel Ferrà

LA GUERRA SECRETA
DE RAMON MERCADER

EDICIONS DE LA MAGRANA

Miquel Ferrà Martorell és un dels escriptors més importants de la literatura catalana contemporània.

bibliografia no gaire extensa damunt la guerra (parlant de Mallorca concretament). A Catalunya Principat les coses són diferents i, d'una manera directa o indirecta, la lluita antifeixista, el pànic per l'avenç del feixisme o l'ensostrada total de les il·lusions republicanes surt -és el tema protagonista. essencial- a nombroses novel·les Miquel Llor, Oller i Rabassa, C. A. Jordana, Puig i Ferrater, Mercè Rodoreda, Manuel de Pedrolo, Sales, Tasis, el mateix Artís-Gener. Per a Joan Fuster (vegeu Literatura Catalana Contemporània, pàgs. 376-377), aquesta temàtica de la guerra es concreta en uns autors ben determinats: "El 1954, i a Mèxic, es publica 556 Brigada Mixta, d'Artís-Gener, bon reportatge de la vida a les trinxeres. Unitats de xoc de Pere Calders, Diari d'un soldat de Joaquim Casas". En particular m'interessen els llibres que -de sota mà- van arribant a Ciutat (llibres Mallorca, Logos, Ereso, l'Ull de Vidre, Libreria Médica...). Estudi i aleshores les obres de Sebastià Juan Arbó (magnífiques L'inútil combat, L'hora negra...), Joan Sales (Incerta glòria) o aquell primer contacte brutal, colpidor, amb La plaça del diamant de Mercè Rodoreda.

Més endavant anam seguir el rastre d'aquesta generació d'escriptors catalans que van conformant tota la nostra formació juvenil. Cercar les seves obres, fruit-ne amb la lectura, saber de la seva vida, constatar (en alguns d'ells) el seu ferm compromís amb la causa de la República i la llibertat del poble, era -i és encara!- una de les nostres més estimades alegries, un dels motius que ens impulsaven a la lluita permanent per un món millor, lluny de les injustícies i corrupció dels poderosos. Alletats -en la l'adolescència- amb novel·les -dificultosamente salvades de la persecució franquista- de Zola i Lev Tolstoi, Blasco Ibáñez i Maksim Gorki, Stendhal i Dickens, Remarque i Andréiev... Xavier Benguerel o Vicenç Riera Llorca, Pere Calders i Agustí Bartra, Lluís Ferran de Pol i Avel·lí Artís-Gener, ens conformen -fa trenta anys- en un tipus d'història i forma d'escriure que no té res a veure amb el vulgar psicologisme dels "indiferents", còpia barata de Proust amb mescladissa d'estil Woolf o Flaubert.

"Cap al 1951, la noble façana neonoucentista ja queda molt afectada. En morir Riba, el 1959, ni tan sols la façana en subsistirà" (Joan Fuster)

Per a un escriptor que no creu en les modes literàries i molt manco en les recomanacions de tota aquesta colla de comissaris del no-res que ens encercla (silenciant els millors autors catalans, enlairant mediocritats just per amiguisme o, en determinades ocasions, per a pagar favors econòmics i/o sexuals), aquests són els meus autors. L'Amagatall (Col·lecció Tà de Sa Real, núm. 55); Estiu de foc (Columna edicions) o Núria i la glòria dels vençuts (Pagès Editors) són, entre moltes altres obres del mateix tema -la guerra-, la meua personal reflexió -en forma novel·lada- sobre aquest esdeveniment. Els "talps", els amagats (en el cas de la història de la qual parl a L'Amagatall) no havien estat tractats pels meus amics, els excel·lents companys de dèries literàries Miquel Ferrà, Antoni Serra, Gabriel Janer, Llorenç Capellà... A més, novel·lar, reconstruir literàriament el món cultural, polític i sentimental, de la generació de republicans dels anys trenta, era un deure personal que jo tenia amb el pare, Paulino López i amb els oncles, José i Juan López; tots tres, herois de la lluita per la llibertat en els anys del més aferrissat combat contra el feixisme. La idea, com he explicat en un altre article, ve de les discussions familiars referents a Pau Canyelles ("Pau Comes"), gran amic de la família, exregidor per Esquerra Republicana en el consistori de sa Pobla... La posterior recopilació de material referent als talps mallorquins tan sols significà tenir un punts més de suport, conèixer les històries

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

Guzmán Rodríguez (el primer de baix per l'esquerra), presoner republicà a sa Pobla.

de més mallorquins i mallorquines amagats... Però la idea de *L'Amagatall* em donava voltes pel cap d'ençà feia molt de temps. És possible que sigui un d'aquells fantasmes de la infantesa, una de les històries que has d'escriure d'una vegada per totes si vols deixar descansar una mica l'esperit. L'escriptura com a teràpia sentimental? Vés a saber! Però quan recentment, en un recital poètic donat en el Centre Cultural Guillem Cifre de Colonya, un vell militant anarquista, un combatent per la llibertat del poble treballador com era -i és encara- Josep Muntaner i Cerdà (autor del llibre de memòries *No eren blaves ni verdes les muntanyes*), m'atura i em diu "Gràcies per haver reflectit en les vos-

tres obres el nostre món, el món dels antifeixistes mallorquins dels anys trenta", em semblava haver pagat una mica aquest deute de gratitud amb la generació de la qual hem heretat idees, exemples, principis.

Per sort, com explicava Joan Fuster en la seva *Història de la Literatura Contemporània* (vegeu pàg. 332), l'herència del noucentisme, des de la postguerra (malgrat certa revifalla actual) es fonia a poc a poc sota els sotracos, primer de Bartomeu Roselló-Pòrcel, Salvador Espriu, Joan Brossa, el mateix Joan Oliver. Fuster sentenciava: "Cap al 1951, la noble façana noucentista ja quedava molt afectada. En morir Riba, el 1959, ni tan sols la façana en subsistirà". Abans,

en la pàg. 330 ("Notes sobre els corrents literaris de la Postguerra"), ja havia deixat ben aclarida la qüestió d'aquest debilitament noucentista i neonoucentista (que és el cau que ens alimentà i alimenta literàriament parlant). Escribia Joan Fuster: "Si analitzam amb detall la producció dels literats catalans, la data de naixement dels quals se situa després del 1910, veuríem com el grau de 'Noucentisme', o de 'Neonoucentisme', hi va minvar a mesura que avancem en el temps. D'Ors 'marcà' la joventut dels Riba, dels Estelrich, dels Esclasans; la seva influència, en canvi, havia de ser insignificant, o nulla, sobre els Serrahima, els Arbó, els Benguerel, els Tasis..." Ω

Espanyol per a la integració dels immigrants

Hem pogut llegir recentment que a l'ONG benèfica Càritas s'imparteixen classes de llengua espanyola per tal de contribuir a la integració social dels immigrants en el si de la societat eivissenca. Així mateix, em consta que hi ha centres d'ensenyament (secundari amb tota seguretat, primari no ho sabria dir) que compten amb grups de suport lingüístic per a la integració dels al·lots

procedents de fora. En aquests grups, moltes vegades s'ensenyava fonamentalment espanyol, i sovint s'hi menysté l'ensenyament de la llengua catalana, que, d'altra banda, és considerada com a vehicular del nostre sistema educatiu.

La qüestió és tan embolicada com la de l'edició de mapes d'Eivissa amb tota la toponímia en espanyol, incomprendible per a la majoria de turistes, perquè els indicadors de carreteres estan en català. Això aquí pot ser un problema relatiu, però a Euskadi una disfunció d'aquestes pot ser senzillament brutal (que el turista llegeixi al mapa "Ibiza" en comptes d'"Eivissa" o "San Antonio" en comptes de "Sant Antoni" pot causar alguns problemes de comprensió; llegir-hi "Mondragón" en comptes d'"Arrásate" o "San Sebastián" en comptes de "Donostia" deu ser definitiu per a la comunicació total!). Tenint en compte que els topònims i els indicadors de carreteres, als Països Catalans, són molt majoritàriament en llengua catalana, per quina raó no s'editen encara els mapes turístics sempre en català?

Volien potser que els turistes no puguin correlacionar el mapa amb els indicadors de carreteres?

Quelcom semblant passa amb la qüestió de la integració. La població autòctona d'Eivissa, a la qual se suposa que s'han d'integrar els immigrants de les diverses castes i condicions, és catalanoparlant. Una persona que parla espanyol però que no parla català no té per què considerar-se com a integrada a la societat eivissenca. Al contrari, la majoria d'eivissencs dirien que un individu d'aquestes característiques és un "foraster", és a dir, una persona no integrada a la nostra societat.

La integració té a veure amb la capacitat d'intercomunicació, però no només amb això. Existeix una mena d'univers simbòlic que tradicionalment ens ha servit per distingir els que són d'aquí dels que no ho són, els que es troben a dins de la nostra societat i els que se'n troben fora. Integrar-se vol dir fer propis tots aquests elements de configuració simbòlica de la nostra societat. Per aquest motiu, una integració real a la nostra societat només

es pot fer a través del coneixement i de l'ús de la llengua catalana.

Els eivissencs som molt agraïts amb les persones de fora que aprenen la nostra llengua. Algú que parla català és per definició "eivissenc", sigui quin sigui el seu lloc de naixement, el color de la seua pell, les seues conviccions religioses o polítiques... Una persona, fins i tot quan es tracta de persones nascudes a l'illa d'Eivissa, que no parla la llengua catalana, que no parla el català col·loquial d'Eivissa, l'eivissenc, no és eivissenc. Això crea unes paradoxes terribles, però s'ajusta exactament a la realitat.

Per a un immigrant tan difícil i complex és posar-se a aprendre l'espanyol com posar-se a aprendre la llengua catalana. La mateixa distància hi ha entre aquestes dues llengües romàniques i l'àrab, el tàgal o el bereber. Per això, i pel mateix preu, ja es podria optar per una integració seriosa, i no per una integració que acostarà els immigrants de segon cercle (magribins, asiàtics, etc) als immigrants del primer cercle, del cercle nacionalment més pròxim (és a

dir, als immigrants espanyols). A més, d'espanyol ja se'n aprèn per pur contacte social, però el català només s'aprèn a aprendre formalment. Ω

Bernat Joan i Mari

El cost de la immigració

A finals de gener la majoria de diaris es feien ressó d'un recent informe econòmic sobre el cost de la immigració extracomunitària a Catalunya. En aquest document però no es tenen en compte molts altres factors que, ben estudiats, potser desnivellarien el balanç final de l'estudi. A tall d'exemple, la immigració il·legal que és un gruix important dels elements marginals que viuen a casa nostra, no està valorada. Tampoc s'assenyala el cost de la infinitat d'ajudes públiques que s'aboquen a aquest col·lectiu. Ni, per descomptat, el cost que sobre l'economia pot tenir la inseguretat i la tensió social creixent que va provocant la presència d'aquests individus arreu del país.

A part de tot això, no es valora gens l'impacte que aquesta gran quantitat d'immigrants està tenint sobre la idiosincràsia catalana. Si no s'ha pogut integrar tota la massa migratòria vinguda durant el franquisme, ¿de debò ens volen fer creure que es podran integrar culturalment i lingüísticament tots els immigrants tercermundistes?

Al nostre parer, el veritable cost de la immigració no s'ha calculat. Però de ben segur que serà molt alt i els catalans -com sempre- el pagarem massa car. Ω

Unitat Nacional Catalana

A la fotografia el caall guanyador del premi "Comunitat Autònoma de les Illes Balears". "Caster Kid", conduït per Bartomeu Llobet Riera, va lliurar aquest trofeu el president autonòmic Francesc Antic, que li apareix acompanyat de Nicolau Tous, director de Son Pardo i Francesc Puig, president de la federació Balear de Trot.

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA NO ET
TALLIS I
TELEFONA AL
971
26
50
05
I LA
T'ENVIAREM
CADA QUINZE
DIES

La Serra de Tramuntana

El perquè del Parc

PER BIEL PERELLÓ, GEÒGRAF I MEMBRE DE LA JUNTA DIRECTIVA DEL GOB. (26/02/2000)

La Serra de Tramuntana serà Parc Natural, sense dubte el parc més emblemàtic de les Illes, tant pels seus valors naturals i humans com per la seva extensió. El programa de pacte de Progrés assenyala que la Serra serà parc natural i sembla que aquest és un compromís estratègic d'aquesta legislatura, així ho ha anunciat el Govern... Fa més de vint anys que se'n parla i en aquests moments la creació del parc disposa d'un consens social i polític notable...

1.- Què és un parc natural?

Els grans parcs naturals són espais en els quals se vetlla per la conservació del patrimoni natural, històric i cultural, i a la vegada se potencien totes aquelles activitats socials i econòmiques, preexistents o noves, que poden ajudar a aconseguir un desenvolupament harmònic de l'entorn. Existeixen moltes experiències a Espanya i a Europa que demostren que la declaració de grans parcs suposa una millora en la qualitat de vida dels habitants que hi viuen a dins o en el seu entorn, ja que contribueixen a la diversificació econòmica, atreuen un gran nombre de visitants i són objecte d'importants ajudes econòmiques per part de les administracions.

Per desgràcia a les Illes no tenim encara cap experiència de gran parc natural: els petits parcs existents, com s'Albufera de Mallorca, sa Dragonera, Mondragó i s'Albufera des Grau, pràcticament no tenen activitat econòmica al seu interior i per això poden assumir certes limitacions que no tindrien sentit dins un gran parc natural.

En els grans parcs europeus conviuen les activitats i aprofitaments

tradicionals (agricultura, ramaderia, caça, pesca, elaboració de productes típics) amb el turisme de qualitat. L'etiqueta de qualitat ambiental que duen

implícita els parcs naturals normalment incrementa el valor d'una part del que fan o ofereixen els seus habitants (productes tradicionals, allotjament, serveis turístics), una millora ambiental i econòmica que redunda en un increment en la qualitat de vida de tots.

2.- El perquè del Parc

La figura de parc natural és exactament la que encaixa a la Serra de Tramuntana, bàsicament perquè està pensada per aquells espais ambientalment valuosos i que alhora tenen una important activitat econòmica. El parc pretén fer compatible la conservació i el desenvolupament econòmic amb la idea que aquest darrer sigui la millor garantia de conservació dels valors naturals i paisatgístics de la Serra.

La figura de parc natural és també un compromís de la Llei d'Espais Naturals (1991) i una obligació de conversió de tots aquells territoris que tenien la declaració de Paratge Pintoresc (1972) i que ara són Bé d'Interès Cultural (BIC). La declaració com a ZEPA (Zona d'Especial Protecció per a les Aus) d'una part de la Serra és també una altre compromís per al parc.

3.- El camí per a la consecució del parc.

Tot i així és clar que la declaració de parc no és tasca de dos dies. La Serra és un espai gran, prou habitat, amb interessos econòmics contraposats, i que afecta a molts de municipis, amb una activitat econòmica notable, per tant té dificultats evidents però superables.

Per aquest motiu és imprescindible que el parc compti amb un ampli consens social i polític dels municipis de la Serra, així com consens polític dins del propi Pacte de Progrés a fi que el parc estigui prou ben dotat pel que fa a recursos econòmics, tècnics i humans, garantia bàsica pel seu bon funcionament (basta recordar la precarietat dels actuals parcs).

De totes maneres s'ha de reconèixer que no se parteix de zero a l'hora de fer possible el Parc. Aquests anys, la campanya del GOB ha aconseguit el suport de més de 50 entitats de la Serra, així de 11 Ajuntaments (la meitat més un) i del Ple del Consell Insular de Mallorca. A part d'això la tasca divulgativa i de sensibilització que ha dut a terme el GOB és notable (xerrades, fulletons, exposició, itineraris...), recordem l'exposició "la Serra, un Parc de d'alt a baix" que ara mateix recorre municipis de la Serra.

Consens social

L'èxit d'un parc natural a una zona molt humanitzada depèn en gran part d'haver obtingut prèviament un notable consens social i el suport de la població local. Per això és imprescindible esforçar-se en explicar el que vol dir un parc i les seves conseqüències (i alhora recollir els suggeriments i les demandes de totes les parts) a sectors socials organitzats o no, tals com: pagesos, propietaris, caçadors, hotelers, empresaris del comerç o del turisme, sindicats, església, excursionistes, ecologistes, constructors, universitat, Tours Operators, mitjans de comunicació,... i segur que en deixem alguns !.

Consens polític

El consens i suport de les institucions públiques és igualment fonamental i la garantia de rapidesa, recursos i alhora el reflex del consens social. Els Ajuntaments en són la peça clau (la majoria ja se manifesten a favor), els ajuntaments podrien ser els qui reclamessin el parc al Govern com a la millor sortida pels seus municipis.

Es evident que la iniciativa en la consecució del parc l'ha de dur a terme el nostre Govern. Ell té la responsabilitat, les competències, el compromís electoral i programàtic, els pressuposts, els mitjans tècnics i humans, etc....

Visió en positiu

Tradicionalment s'ha plantejat el parc natural com a una història en negatiu, una suma de prohibicions i restriccions, i alhora se deslligava massa de la realitat de la gent del territori. Evidentment això és un error que no s'ha de fer mai. El parc s'ha d'explicar com una idea positiva, especialment per a la gent que hi viu. Per tant els aspectes econòmics han de primar a l'hora d'explicar com ha d'ésser el parc.

4.- El futur econòmic de la Serra.

La major part dels habitants de la Serra se dediquen, directament o indirectament, al turisme (hotels, bars, restaurants, comerços, etc). L'agricultura i la ramaderia ocupen cada

vegada menys persones, i les que s'hi dediquen són grans.

El futur econòmic de la Serra podria de passar per: manteniment de l'activitat turística, tot i que segurament s'incrementarà en dos camps: el turisme rural l'excursionisme i el turisme verd. L'activitat agrícola i ramadera es podria reactivar, a través de:

Etiquetat amb marca "Serra": carn, oli, fruita,...

Promoció de mercats locals amb productes locals.

Ajudes econòmiques directes i indirectes.

Activitats de rehabilitació: marjades, construccions tradicionals, camins empedrats, canaletes, etc...

L'explotació forestal: petites empreses dedicades a activitats forestals (també agrícoles i ramaderes).

Ajuda oficial: un espai com la Serra haurà de gaudir s'ajudes públiques per al manteniment de les estructures agràries, per la comercialització dels productes, etc. Centralitzar diferents línies de finançament a través de l'òrgan de gestió del Parc: fons europeus (LEADER, 5b, mesures agro-ambientals i plans zonals, FEDER, PESCA, FSE, fons de cohesió, etc), estatals i autonòmics.

LA SERRA: LA REALITAT ACTUAL

Superfície aproximada: 90.000 ha

Municipis afectats: 22 (Andratx, Estellencs, Banyalbufar, Calvià, Puigpunyent, Esporles, Valldemossa, Palma, Bunyola, Deià, Sóller, Fornalutx, Santa Maria, Alaró, Lloseta, Mancor, Selva, Escorca, Campanet, sa Pobla, Alcúdia i Pollença)

Habitants: 65.000 (no s'inclou Calvià) La major part de municipis aquests darrers deu anys guanyen població, tret de Selva, Bunyola i Escorca, que en perden molt lleugerament.

Activitats econòmiques

Majoritàriament els habitants de la Serra se dediquen a activitats relacionades amb el turisme: bars, restaurants, hotels, etc. El comerç (molt relacionat amb el turisme) ocupa a nombre important de persones.

La construcció i les auxiliars és la principal activitat industrial

L'agricultura ocupa cada vegada manco gent, que a més a més té una edat avançada. La taxa d'atur és molt baixa

Una part important de la població treballa fora del seu municipi. Ho fan a Palma, Inca, Alcúdia i Can Picafort.

Protecció actual: ANEI, ARIP, AAEE: afecta a la major part de la Serra BIC: afecta aproximadament a la meitat de la Serra, ZEPA: just afecta als penya-segats de la costa nord (de Sa Calobra al cap de Formentor) i a Sa Dragonera i la costa de La Trapa.

Directiva d'Habitats i Natura 2000 (Unió Europea). Sol No Urbanitzable d'Especial Protecció: En alguns municipis els Plans Generals d'Ordenació Urbana o les Normes Subsidiàries incrementen la protecció de la Llei d'Espais Naturals (Banyalbufar, Puigpunyent, Calvià, Pollença).

EL PARC QUE HAURIA D'ESSER:

Àmbit

Tota la Serra de Tramuntana, incloent: El fixat per la Llei d'Espais Naturals, que afecta als municipis de: Andratx, Estellencs, Banyalbufar, Calvià, Puigpunyent, Esporles, Valldemossa, Palma, Bunyola, Deià, Sóller, Fornalutx, Santa Maria, Alaró, Binissalem, Lloseta, Mancor, Selva, Escorca, Campanet, Sa Pobla, Pollença i Alcúdia. Àrees noves dels municipis de Palma, Calvià Alaró, Pollença, Sa Pobla i Alcúdia

Figures de protecció
Parc Natural (Llei 4/1989) Àmbit: Tota la Serra de Tramuntana i la franja marina perifèrica.

Procediment:

Redacció, informació pública i aprovació PORN

Decret del Govern Balear
Pla Rector d'Ús i Gestió

Reserves naturals

Àmbit:

Penyasegats de la costa Nord
Alguns Torrents
Alguns cap cimals i penyals
Zones d'especial interès faunístic, florístic, geològic, morfològic, Àrees d'interès paisatgístic
Algunes àrees marines Ω

RECORDA

Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Convents i seminaris: refugis dels marxistes mallorquins perseguits per la policia feixista

En Mateu Morro, al Front dels estudiants, a poc a poc s'anava convertint en l'home que, més endavant seria el nou responsable polític, el màxim dirigent dels comunistes de les Illes (OEC). Amb el temps en Mateu, esdevingué un historiador i polític famós, es llicenciaria en història (1979) a la Universitat de les Illes Balears. Més endavant -com explica la GEM- s'incorporà al Partit Socialista de Mallorca (PSM) i, entrà a fer part de la seva executiva. Com a historiador ha estudiat les organitzacions polítiques mallorquines durant la II República, en especial l'Esquerra Republicana Balear. El 1984, va rebre el premi Ciutat de Palma d'investigació. És autor de *Guia bibliogràfica de Santa Maria* (1983), *L'Esquerra Nacionalista a Mallorca (1900-1936)*, amb Sebastià Serra, i *Llegendes i rondalles santamarieres* (1988) amb Josep Capó.

Altres membres de la direcció del comunisme illenc eren, per exemple, Dora Muñoz, que venia procedent del Front de mestres. Dora Muñoz era una de les dones més combatives del partit, que sovint compareixia agitada i nerviosa després d'haver hagut de lluitar dialècticament amb Manel Domènec -que era el mestre del PCE que la "marcava" a reunions i assemblees.

El Comitè de direcció dels comunistes de les Illes (OEC) no era estàtic ni permanent. Per necessitat de la lluita, diversos companys ocupaven durant un període de temps tasques de direcció.

Periòdicament compareixien d'altres indrets membres de la direcció per a assistir a les nostres trobades i conferències clandestines. Dirigents d'Euskadi, de les lluites obreres de Vitòria, del Vallès, de Sagunt i de Madrid. Venien a expli-

car en persona les seves experiències polítiques i organitzatives o a portar-nos material per a l'estudi i difusió a les Illes. Normalment, les trobades i conferències eren fetes a convents, seminaris, col·legis religiosos i esglésies. Els antics companys de les JOC, els ex-missioners i capellans que militaven amb nosaltres (especialment en Mateu Ramis i en Jaume Obrador, "evangelitzadors" del Perú i Burundi, respectivament) eren els encarregats dels contactes amb monges i religiosos en actiu. Mentien, amb bones intencions, fent creure que érem cristians -seguidors de les ensenyances del Vaticà II-, explicant que allò eren trobades col·lectives per a aprofundir en la fe i la caritat vers els nostres germans. Pensava: l'església paga els seus errors d'haver participat en la croada franquista contra el poble, ajudant ara a enfortir el comu-

Tres membres de la direcció del comunisme illenc (OEC) en temps de la transició. D'esquerra a dreta Maria Duran, Guillem Coll i Jaume Obrador.

nisme (OEC). No crec que la Brigada Social s'hagués imaginat mai on ens reuníem tan sovint! Aquells religiosos i religioses -si no ens escoltaven d'amagat- devien estar mig esperitats en comprovar que hi havia tal munió de joves preocupats pel cristianisme i la fe.

Per desembre de 1973, un comando d'ETA, a Madrid, ajusticià l'almirall Carrero Blanco. Franco, envellit, plorava. L'home que havia fet una guerra contra el poble,

que no dubtà a afusellar milers de lluitadors antifranquistes, que moriria matant -no oblidem els cinc assassinats del 27 de setembre de 1975-, semblava un pallasso miserable. Podíem constatar amb els nostres ulls que la dictadura estava ferida de mort. Amb un poc d'esforç serien possibles la llibertat i el socialisme. Així ens ho pensàvem. Ω

Fons de Documentació Antifeixista - FDA

CRÒNICA POLÍTICA DE LA TRANSICIÓ

1976-77: els franquistes reciclats i la burgesia dirigeixen el procés de reforma (i III)

Una de les nombroses reunions secretes per a pactar l'abandonament de la lluita per una Constitució autènticament democràtica que reconegués la possibilitat d'escollir la forma d'Estat (monarquia o república) i la possibilitat d'exercir el dret d'autodeterminació, tengué lloc a iniciativa de l'antic feixista (i des de feia anys, donjuanista) José María de Areilza dia 28-XI-76.

Vejam què deia al respecte Xirriacs en els llibres *La traïció dels líders (I i II)*:

"Poc temps després, el 28-XI-76, José María de Areilza, home del règim, component altament qualificat del flamant nou Partit Popular, escissió pro-centrista d'Alianza Popular -Areilza flairava que el poder acabaria anant a parar al centre-, es volgué apuntar un gol en el procés postfranquista tot saltant per damunt de Suárez. Convocà a casa seva, a Aravaca, una reunió dels capítols de l'oposició: Enrique Tierno Galván, Santiago Carrillo, que era en clandestinitat, Felipe González i Joaquín Ruiz Jiménez. Tierno y González, amb aires de suficiència i commiseració, dedicaren la reunió a fer comprendre a Carrillo que, per al bé de tothom, el Partit Comunista hauria de suportar alguna dilació en el procés de la seva legalització. González deia: 'Perquè

Suárez no acceptarà els comunistes'. Carrillo suportà impàvid aquell reguitzell de consideracions. Al final de la reunió s'esplaià llargament en un discurs de política general i al final digué distretament: 'Fa dos mesos que mantinc contactes regulars amb el president Suárez'.

Es tractava dels contactes (amb els franquistes) ja referits per mitjà de José Mario Armero. Una gerra d'aigua freda. Ell els havia traït a tots, tots l'havien traït a ell i Suárez havia jugat amb els uns i amb els altres. Havia enganyat els partits de l'oposició, els partits del règim i els militars. 'El Partit Comunista (el d'obediència carrillista) és inacceptable'. I mentrestant, d'amagat, negociava amb Carrillo, aquí també anava entretenint" (pags. 136 i 137 de *La traïció dels líders (II)*).

D'aquesta actitud claudicant davant les maniobres de reforma del franquisme és bona prova l'actitud del carrillisme i del PSOE davant els brutals assassinats de la dictadura de setembre de 1975. Tothom recorda com, un mes abans de la mort del botxí Franco, eren afusellats cinc joves militants antifeixistes, membres del PCE(m-l)/FRAP i d'ETA.

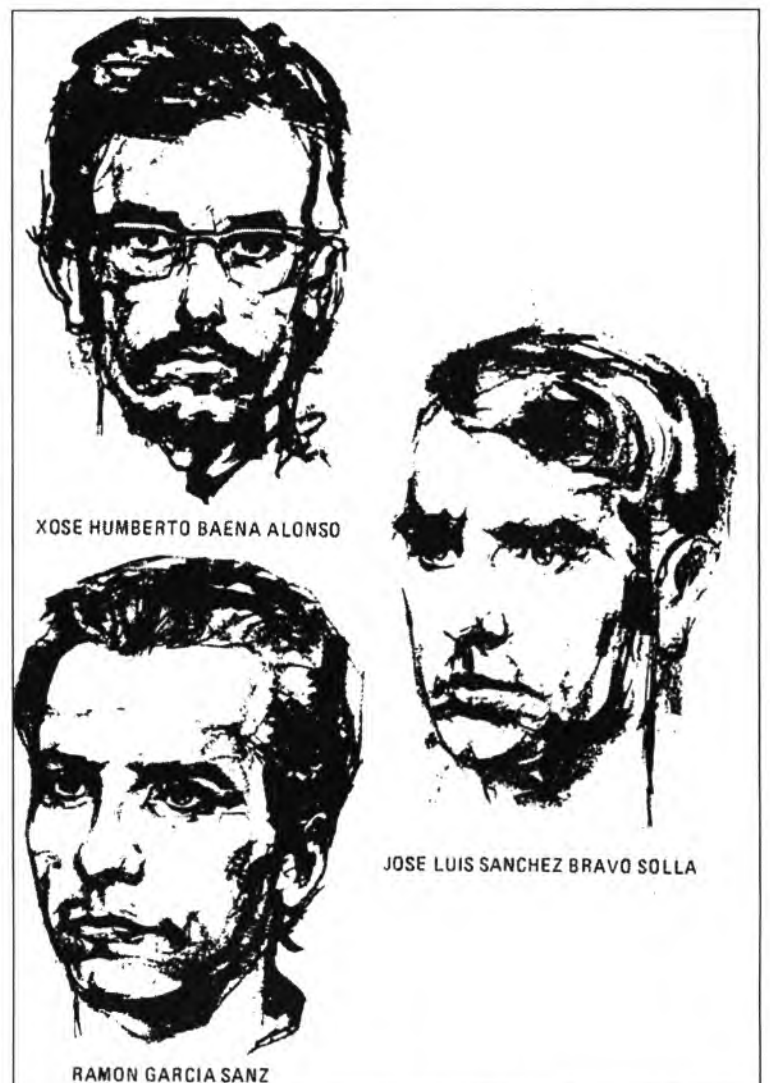
En aquelles tràgiques setmanes, quan tots els sectors revolucionaris de l'estat i de l'estranger estaven

mobilitzats per provar d'impedir els nous crims del feixisme espanyol, ni el PSOE ni el P"CE no volgueren fer res per a denunciar la farsa dels processos i, el que és encara més trist i demostra ben a les clares l'actitud traïdora envers la causa popular de les direccions d'ambos partits, hom imposà als advocats del PSOE i P"CE la prohibició total de defensar els joves antifeixistes amb l'excusa de "eren terroristes". Així era la "defensa dels drets humans" que practicaven l'any 1975 els pretesos esquerrans Felipe González i Santiago Carrillo!

Només hi hagué una excepció en aquest cas de covardia absoluta: fou l'actitud de Gregorio Peces Barba, que no obeí les ordres del seu partit i defensà el militant Fonfría de les falses acusacions dels feixistes.

Quan, en la matinada del 27 de setembre de 1975, la dictadura cometé els seus monstruosos crims contra els joves revolucionaris, ni el PSOE ni el P"CE mogueren un dit, primer, per a salvar-los de la mort i, segon, per a protestar pels assassinats. Ans al contrari, ambdues direccions donaren ordres als seus militants per a boicotejar qualsevol acte de protesta.

Els partits revolucionaris, les personalitats independents, els mem-

Tres dels militants marxistes (del PCEml) afusellats pels escamots d'execució de la dictadura feixista (1975).

bres dels grups de cristians pel socialisme que ens mobilitzàrem en defensa d'aquestes homes fórem acusats -com de costum d'ençà l'assassinat d'Andreu Nin pels estalinistes del P"CE l'any 1937- de ser "agents de la policia franquista".

Aquestes són un tipus d'accusacions molt comunes entre dirigents carrillistes i estalinistes en contra dels revolucionaris. Ω

Fons de Documentació Antifeixista-FDA

L'ART I LA CREACIÓ

"L'art adés és plagi, adés revolució".
(Paul Gauguin, escriptor francès).

"L'art suprem és una declaració tradicional de certa veritat heroica i religiosa, transmesa de gernació en gernació, modificada per genis individuals, però no abandonada mai".
(William Butler Yeats, poeta irlandès, premi Nobel de Literatura del 1923).

"L'art és un pas del conegut al desconegut"
"Déu creà la música com a llenguatge comú a tothom. Inspira poetes, compositors i arquitectes. Ens induïx a guaitar dins les ànimes nostres per trobar el significat dels misteris que contenen els antics llibres"
(Jubran Khalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès).

"L'art és un combat amb les ombres perdut de bestreta"
(Gonzalo Suárez, escriptor i cineasta foraster contemporani).

"L'art és la ciència de la Beutat com les matemàtiques són la ciència de la veritat"
(Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde, 1856 Dublín-1900 París, escriptor irlandès).

"L'art és ciència en la carn".
(Jean Cocteau, 1889-1963, escriptor francès).

"L'art no és una cosa, sinó un camí"
(Elbert Hubbard, 1856-1915, periodista i escriptor nord-americà).

"L'art pot fabricar un conjunt de vestits, però la Natura ha de produir un home".
(*"The Epicurean"*, David Hume, 1711-1776)

"En ma vida sóc prou indecís i miserable, però en el meu art sóc lliure d'ésser allò que més desig semblar: qualcú capaç d'introduir força i harmonia dins les vides somortes que m'envolten".
(*"Balthazar-Quartet d'Alexandria"*, Lawrence George Durrell, 1912 Índia-1990 Provença, brillant novel·lista britànic)

"Una obra d'art és un racó de la creació vist a través d'un temperament".
(Emile Zola, 1840-1902, novel·lista francès antimilitarista i lluitador valent per la veritat).

"L'art té do de llengües".
(James Augustin Joyce, 1883-1941, escriptor irlandès, el millor del s.XX).

"Escollí una frase del seu tresor i se la repetí a si mateix amb suavitat:
-Un jorn avellonat pels núvols de la mar.
La frase, el dia i l'escena harmonitzaven en una única

concordança. Paraules. ¿Era a causa de les colors que suggerien?. Les anà deixant lluir i esvair-se, matís a matís: or del naixent, verds envermellits del sol entre pomers i avellaners, blau d'ones salades, vorada grisa de borrallons celests. No. No era pas per les colors: era per l'equilibri i contrabalanceig del mateix període...".
(*"Retrat de l'artista adolescent"*, J.Joyce).

"Aquell concepte de l'art per l'art és quelcom que podia ser cruel de no ser, afortunadament, ridícul"
(Federico García Lorca, 1899-1936, el major poeta andalusí, assassinat pel terrorisme de l'Exèrcit franquista).

"No hi ha res de tan pobre i malencònic com l'art emmirallat en si mateix i no pas en el seu tema".
(George Santayana, poeta i filòsof madrileny, s.XIX-XX, ignorat per la provinciana cultureta espanyolera pel fet d'escriure les seves obres en anglès).

"La vera obra d'art és tan sols una ombra de la divina perfecció".
(Michelangelo Buonarroti, 1475-1564, gran artista del Ple Renaixement italià).

"Allò més mínim, l'art; allò més màxim, l'explicació".
(Hilton Kramer, escriptor alemany, s.XX).

"Al meu parer els vells mestres no són art; llur vàlua rau en llur raresa".
(Thomas Alva Edison, 1847-1931, inventor nord-americà).

"En art no hi ha pas mals motius; hi ha motius mal utilitzats"
(Ricardo Güiraldes, 1886-1927, escriptor argentí).

"El cervell del babau assimila la filosofia a l'estupidesa, la ciència a la superstició, i l'art a la pedanteria".
(George Bernard Shaw, 1856-1950, escriptor irlandès).

"L'art és inútil, però hom és incapaç de prescindir de l'inútil"
(Eugène Ionesco, 1912, escriptor i dramaturg franco-romanès).

"L'art no rau a representar coses noves, sinó a representar amb novetat".
(Ugo Foscolo, 1778-1827, poeta italià).

"No crec pas que el teatre, per molt que hi ajudi l'escenografia, sia lloc escaient per als ensomnis lírics d'un poeta. Ja sé que hi ha dansaires capaces de ballar un nocturn de Chopin i fins i tot una missa de Rèquiem, i no hi manca una colla d'intel·lectuals per a proclamar l'exquisit d'allò que ells en diuen temptatives artístiques, i que més aviat caldria anomenar atemptats. Tot plegat ve bé per a passar l'estoneta, però cal fer esment que en l'art tot allò que és desfici és moridor i sols la serenor és immortal".
(Jacinto Benavente, 1866-1954, dramaturg foraster).

"L'art és el camí del creador a la seva obra".
"En art la mà no pot mai executar res més excels d'allò que el cor li pugui inspirar".
"La modernitat perpètua és la mesura de mèrits en qualsevol obra d'art".
(Ralph Waldo Emerson, 1803-1882, pensador i polític nord-americà).

"En art, la tesi ha d'esdevenir idea espontània, sentiment".
(Konstantin Stanislavski, 1863-1938, director teatral rus fugit als Estats Units).

"...els pensaments més reeixits han d'anar com brodats dins l'obra, com formant-hi un sol cos".
(*"El Satiricó"*, segle I, d'en Petronius, "arbitrer elegantiarum" a la cort de Neró).

"Què és l'art?. Si ho sapiés jo tindria a muntó compte de no revelar-ho. No cerc pas, jo trob".
(Pablo Ruiz Picasso, 1881-1973, pintor andalusí catalanista).

"Cal començar per fer que l'òrgan de la visió sia semblant a allò que cal preuar. I no sabrem pas veure la bellesa si no hem començat per crear-la dins de nosaltres".
(Maurice Polydore-Marie-Bernard Maeterlinck, 1862 Gant, Flandes-1949 Cannes, Occitània; escriptor flamenc).

"Per a contemplar calen fredor i distància entre nosaltres i l'objecte. Qui vulgui contemplar un torrent allò que deu fer primer és no deixar-se'n arrossegat".
"La matèria no salva mai l'obra d'art ni l'or de què està feta consagra l'estàtua. L'obra d'art viu més de la seva forma que del seu material i deu la gràcia essencial que en brolla a la seva estructura, al seu organisme".
(José Ortega y Gasset, filòsof republicà ultraespanyolista pres com a ideòleg pel feixisme espanyol, tant pel descarat com pel disfressat, fora d'Espanya és un pensador prou desconegut).

"Res de més original, no res més -sí-, que nodrir-se dels altres. El lleó està fet de xai ben paït".
"En tota cosa inútil cal ser diví o no ficar-s'hi".
(Paul Ambroise Valéry, 1871-1945, poeta francès).

"L'estil que té ressonàncies excessivament belles, caduca. El temps serva preferentment allò que és un tant eixut".
(Jacques Chardonne, escriptor francès, s. XX).

"Per a fer un bon discurs cal tenir amuntegat a muntó més material del que hom utilitzarà".
(Dale Carnegie, 1888-1955, assagista nord-americà)

"La folia del món, la injustícia, la maldat de la gent, el silenci de Déu; heus ací els sentiments forts d'on, més avant, sorgirà una obra mestra".
"La seva aportació consisteix en enginy i fantasia, amb una infinida varietat en la forma i una deliberada monotonia en les idees".
(André Emile Herzog Maurois, 1885-1967, escriptor francès). Ω

EN DEFENSA DE LA CULTURA CATALANA A LES ILLES

Santanyí i "Es Capellà Clar" (Miquel Clar Vila): una important iniciativa cultural

Una iniciativa cultural de Sebastià Adrover, Josep Massot i Muntaner, Miquel Ferrà Martorell, Antoni Vidal Ferrando, Miquel López Crespí, Vicenç Calonge i Miquel Pons

L'Estel es complau de fer-se eco de la lloable iniciativa que, partint de l'interès de l'estudiós Sebastià Adrover Vicens, ha arreglat intel·lectuals com Josep Massot i Muntaner, Miquel Ferrà Martorell, Antoni Vidal Ferrando, Miquel López Crespí, Vicenç Calonge, Miquel Pons (i moltes altres personalitat del món professional de Mallorca) porten endavant per aconseguir que l'Ajuntament de Santanyí declari fill il·lustre de la vila (i igualment li dediqui un carrer) a Miquel Clar Vila (Es Capellà Clar, 1865-1931).

Els intel·lectuals abans esmentats consideren (i així ho han fet saber a l'Ajuntament de Santanyí) que és important servir, per a les generacions futures, l'herència dels homes i dones que han lluitat en defensa del nostre patrimoni històric i cultural.

Miquel Clar Vila (Es Capellà Clar) va ser primerenc i actiu col·laborador en l'obra del **Diccionari de la Llengua Catalana**. Tant fou així, que ja al primer de tots els Butlletins del Diccionari de la Llengua Catalana que publicà Mossèn Antoni M. Alcover ja hi figura com a corresponsal únic i oficial de Santanyí.

Participà també en nombroses activitats cultural i benèfiques en favor del poble. És **Congressista en el II Congrés de Història de la Corona d'Aragó** i, amb els anys, esdevé un important **cronista, poeta i glosador** de clara vena popular. Promotor igualment del Teatre de Nadal al Llombarts; **col·laborador actiu en l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya**... i un llarg etcètera d'activitats en defensa de la nostra cultura i la nostra llengua difícils de resumir en un breu article per a la premsa diària.

És per això que pensam que el record d'homes com Miquel Clar i Vila hauria de perdurar per sempre en el cor de les joves generacions, en el pensament dels homes i dones de Santanyí.

Miquel Clar, a part de la làpida amb el seu nom en un carrer important del poble, necessita encara més: estudiar amb cura la seva aportació a la nostra cultura, preparar l'edició d'un llibre que servi el resultat de treballs i investigacions...

És per això que estam convençuts que l'Ajuntament de Santanyí escoltarà la nostra petició interès. Miquel Clar i Vila, la cultura de les Illes bé es mereix aquest homenatge. Ω

Redacció

Josep Massot i Muntaner,
Vicenç Calonge,
Miquel López,
Antoni Vidal Ferrando i
Miquel Ferrà Martorell

POESIA CATALANA CONTEMPORÀNIA: LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Dotze poemaris de Miquel López Crespí. Publicat el llibre Record de Praga

Els poemaris més coneguts de l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí són: *Foc i fum* (1984); *Tatuatges* (1986); *Les Plèiades* (1991), premi de poesia Principat d'Andorra 1990; *El cicle dels insectes* (Editorial Moll, 1992); *Punt final* (Editorial Moll, 1995); *Els poemes de l'horabaixa* (1994), premi de poesia Principat d'Andorra 1993; *L'obscura ànsia del cor* (UIB, 1996), premi de poesia Pompeu Fabra 1987, Perpinyà; *Planisferi de mars i distàncies* (Columna Edicions, 1996), premis de poesia Miquel Martí i Pol 1994 i Joan Salvat Papasseit 1994; *Record de Praga* (Capaltard, 2000); *Llibre de Pregàries* (Caixabanc, Andorra 2000); *Revolta* (Editorial Moll, 2000) i *Un violí en el crepuscle* (Columna Edi-

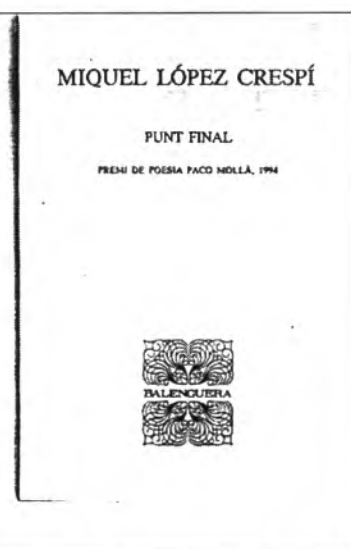
cions, 2000). *Record de Praga* sortirà al carrer aquesta mateixa setmana editat per "Capaltard".

Record de Praga recull una acurada selecció de les millors poesies de l'autor de sa Pobla destacant especialment aquelles que, per innovació poètica, temàtica i de contingut, han significat i signifiquen un avenç i aprofundiment de la nostra poesia.

L'exercici de la lectura poètica moltes vegades és un risc com també ho és l'aventura de la creació. El lector és temptat dantesca-ment a endinsar-se en el text, a l'infern del text, a "l'inferno" personal del poeta i en pot sortir fortament colpit per l'experiència vital del poeta. En el poemari *Record de Praga* podem trobar un resum

"El Cicle dels insectes" (Moll); "Planisferi de mars i distàncies" (Columna) i "Punt final" (Moll): tres llibres bàsics de la poesia catalana contemporània.

del millor que ha donat la poesia moderna mallorquina. Parlam d'influències perfectament assimilades de Rosselló-Pòrcel, Blai Bonet, Gabriel Alomar Miquel Dolç, Jaume Vidal Alcover, Josep M. Llompart... Influències reconvertides, portades més enllà fins arribar a assolir límits nous, estats purs de l'esperit, lluminoses percepcions que amplien ecos en estat pur que arriben de Neruda, Maiakovski,

Bertolt Brecht, Ievtuxenko o Whitman... És important constatar la textura magmàtica del vers que ens ve a dir que en el cor de la matèria hi ha el foc més primicier, la vida en estat pur i terrible i que aquesta vida es manifesta en l'escriptura. El poemari, el resum antològic que Miquel López Crespí ens ofereix produeix d'entrada un fort impacte, la sensació que allà la humanitat, el món hi batega gai-

rebé amb esclat taquicàrdic, resultat d'aquesta experiència necessària de la qual parlava Rilke.

En el llibre *Record de Praga* hi ha la memòria, el gaudí, l'odi, la melangia, la invectiva literària, l'amor més aferrissat, el desencís... En definitiva l'autor formalitzava la seva experiència dins l'estètica de la "implicació", lluny del joc de la pura facècia. Ω

(Redacció)

ART, LITERATURA I EROTISME (11)

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

La Venus Kirsten-Vicenteta

Una vegada més contemplam la doble imatge, plàstica-fotogràfica i una vegada més hi descobrim analogies en el gest, en el llenguatge del cos, en el simbolisme de la nuesa, en els atributs femenins, com si els artistes, els dibuixants d'antany haguessin pres per model la dona d'avui. El comitè d'artistes del govern republicà a València produïa del 1936 al 1939 els cartells, avui en diríem "posters" capaços de mobilitzar cossos, armes i esperits. Eren pintors i dibuixants anònims que treballaven per la causa, com hi treballà també Pablo Picasso amb el seu famós "Guernica", una autèntica alegoria de la guerra civil universalment admirada. Alegoria és també aquest "poster" d'Esquerra Valenciana que demana "germans al front" i on es pot veure una al·lota nua, amb el clàssic pentinat valencià, que llança les tropes contra l'enemic feixista i clama contra la temptació de l'emboscament. Observau el tors, la pitrera, els braços, la posició del cap i trobareu la mateixa figura que la que donà al fotògraf, el 1999, Kirsten Imrie, la reina de les models escoceses, una celebritat de la revista "Playboy", com solen dir els anglosaxons del negoci del sexe, una K especial. Poc es devia

imaginar aquesta xicoteta, quan estava al davant de les càmeres per a fer un vídeo de la famosa editorial nord-americana que seixanta anys abans, salvant la geografia a més del temps, el món era ben igual i les dones adoptaven al davant de l'ull d'un artista la mateixa posició... Però... Ai! Que no és el mateix una platja britànica del 1999 que una platja valenciana del 1939 i això vol dir que llavors, els fugitius de les tropes franquistes, els republicans vençuts, s'amuntegaren sobre aquelles sorres de la Mediterrània tot esperant el vaixell que els havia de salvar la vida i que mai no arribaria... La platja anglesa, en canvi, és un paradís privat dels nudistes que res no saben d'aquelles angoixes i aquells morts. Tot plegat ens portaria a la literatura de la Venus, aquella que segons el Larousse és la deessa de la bellesa i que nasqué de l'escuma de la mar, i que es representa, amb freqüència, sortint de la mar, i retornant la seva cabellera. Però tantmateix amor i odi, guerra i pau, s'escriuen molts de cops amb llàgrimes i com va dir Bécquer: "Ones gegants que us trencau bramant... Els sospirs són aire i van a l'aire, les llàgrimes són aigua i van a la mar..." Ω

Literatura catalana contemporània a les Illes

Un autor de sa Pobla: literatura i compromís

PER EUSÈBIA RAYÓ, ESCRIPTORA

Miquel López Crespí és un autor extraordinàriament prolífic i a més polifacètic. I, a més a més, d'una qualitat notable, tal com ho palesen la gran quantitat de guardons literaris obtinguts en totes les seves vessants: teatre, poesia i narrativa.

Sobretot, emperò, Miquel López Crespí és una veu que clama per la justícia social, per uns ideals. Una veu que mostra la seva preocupació per l'ésser humà. És la veu del seu patiment, la veu de la seva memòria, la veu del seu desèncis, i alhora, la de la seva esperança. Al llarg dels seus llibres l'autor ens mostra uns personatges que coneixen prou bé el valor de la cultura i dels coneixements en la història del progrés del poble. Uns personatges que es respecten a ells mateixos, que creuen en la capacitat de resistència, de sobreposar-se a tot, de sobreviure i que fan de la dignitat, de la integritat i del poder de l'esperit sobre la matèria una arma poderosa que finalment els durà a la victòria. I ens mostra també, principalment en les seves darreres novel·les, un seguit de personatges femenins valents, plens de resolució, de maduresa i de voluntat de servei. Dones com les protagonistes d'Estiu de foc, compromeses i solidàries, o com

les que compareixen a L'Amagatall on el protagonista principal es troba aïllat i sol, però emparat sempre per la seva família i sobretot per la mare, la dona i la filla. La mare, plena de saviesa popular, que l'adverteix que "canviar el món no és cosa de pobres" però que tothora li fa costat; la dona, que vol estudiar per a transmetre els seus coneixements als menys afavorits i que sap que ha de resistir; la filla, que ben aviat aprèn el valor de la prudència i del silenci i que es prepara per a un món millor. Passat, present i futur de la història de la Humanitat.

També hi apareix en aquesta novel·la [L'Amagatall] una figura clau per a entendre-la i que és, també, la d'una dona del poble: Matilde Pasqual. Una dona d'empenta que no dubta en recomanar al company ideològic que fugi, que s'amagui, que s'esvaeixi en espera de temps més propicis als seus ideals, per tal que pugui contar a les generacions futures el que ella intueix que, malauradament, succeirà: l'ofegament, l'humiliació, l'extermi de la voluntat del poble.

I perquè no es perdi el record de l'existència d'aquesta voluntat, l'autor ens la fa arribar al llarg de tota la seva obra. Ell es fa la veu de la voluntat popular. Ell

és la veu del poble d'ençà que va començar a escriure. Una veu que ens parla amb paraules planeres, que no vulgars, sovint amb el llenguatge de la gent de la seva contrada. Ens conta uns fets tal com els va viure una part del poble; l'altra part ja ens l'han contada durant quaranta anys.

Així doncs, Miquel López Crespí assoleix en certa manera el paper dels joglars que, segles enrera, contaven els fets històrics perquè la gent els entengués, i els embellien amb el seu sentit poètic, sense amagar-ne ni la crueltat ni la mesquinesa dels que guanyaven, ni el dolor i la recança dels que perdien.

He dit ha un moment que Miquel López Crespí és la veu del poble. Hi ho és tant com ho fou José Martí quan va escriure uns versos plens de senzillesa que han donat la volta al món en forma d'una cançó preciosa:

*Con los pobres de la tierra
quiero yo mi suerte echar.
El arroyo de la sierra
me complace más que el mar.*

No pot dubtar-se que ell hi està al costat dels pobres i dels oprimits, al costat dels desvalguts i dels dissortats, i que s'hi ha compromès formalment, vitalment, apassionadament. Ω

La revista Enderrock tria les 100 cançons en català del segle

La revista ENDERROCK, especialitzada en la música que es produeix als Països Catalans, ha recollit en un ampli reportatge les 100 cançons en català més populars del segle. El tema surt publicat a l'edició del mes de gener (número 53).

La selecció, que és la primera vegada que es fa a la història de la música catalana, l'ha fet la pròpia redacció de la revista, amb l'assessorament de diversos periodistes i especialistes en la matèria. La tria s'ha fet entre les cançons dels estils de pop-rock, cançó d'autor i folk, i s'ha seguit un criteri cronològic.

D'aquesta manera, les primeres cançons referenciades són de l'any 1963. Es tracta d' "Al vent" i "Diguem no" de Raimon, i del popular "Se'n va anar" que van cantar Salomé i Raimon al Festival de la Cançó del Mediterrani. La darrera peça que s'hi ha inclòs és "El far del sud" de Sopa de Cabra, inclosa al disc Nou publicat el 1998 (tercer disc d'or del grup).

Cadascuna de les cançons es complementa amb una fitxa en la que s'hi inclou la portada disc (o single, cas que s'hagués editat), l'any d'edició, l'autor de la lletra i la música, i un petit fragment de la tornada de la cançó. A més a més el reportatge inclou l'explicació per part de tots els autors vius sobre el perquè i les circumstàncies en què van fer les cançons.

El dossier es completa amb la transcripció de les lletres de 10 cançons que ENDERROCK considera que també tenen mèrits literaris, i amb articles d'opinió dels periodistes musicals: Xevi Planas, Salvador Escamilla, Enric Frigola, Jordi Garcia-Soler, Lluís Marrasé i Ferran Riera.

La voluntat d'ENDERROCK amb la confecció d'aquesta llista és ajudar a mantenir viva la memòria musical del nostre país. Un cançoner format per cançons actuals, però que també és fruit d'un llegat que massa sovint oblidem amb facilitat. Que serveixi aquesta llista per recuperar algunes d'aquestes cançons i per mostrar la quantitat i qualitat de 'cançons d'ara' (tal com les reclamava Lluís Serrahima a la revista Germinabit el 1959) dels últims 40 anys de música catalana. Ω

LA NOSTRA CUINA

Llagosta amb ceba

Ingredients:

Llagosta, el mateix pes de ceba, alls, julivert, oli, vi blanc, aigua i sal.

Preparació:

S'agafen les llagostes, es maten i se'ls neteja el budell, com explica la recepta anterior. En una cassola a poc foc, es sofregeixen unes quantes dents d'all. Després, s'hi tira la llagosta, a talls, fins que la carn es torni blanca. Llavors es retira. S'hi tira el fetge i els ous i es remena bé, durant uns minuts. Després s'hi tira la ceba tallada pel llarg i es remena sense parar, perquè no es cremi cap tros. S'hi va tirant uns quants raigets de vi i, si cal, unes gotes d'aigua, fins que la ceba sigui ben confitada. Llavors s'hi posa la llagosta, es sala i es deixa coure uns deu minuts més, abans de servir. Es pot aromatitzar amb espècies (pebre, nou moscada...)

Llagosta a la brasa

Ingredients:

Llagostes, oli, suc de llimona, sal i pebre blanc. Per acompanyar, maionesa i romesco.

Preparació:

En un bol es barreja una bona quantitat de suc de llimona amb oli, pebre blanc i sal. S'obren les llagostes pel mig, pel llarg, i es posen amb la clovella cap a sota. Es recull el suc que hagin fet en tallar-les i es torna a dins les cloves. S'amaneixen bé cues i caps amb la barreja i es deixen macerar, a la nevera, durant dues o tres hores. Passat aquest temps, es couen a la brasa, mullant-les amb més barreja. Sortint del foc es serveixen, amb les salses en dues salse-res.

Guisat de tortuga

Ja no es pesquen tortugues, però a Eivissa la feien així, quan n'hi havia.

Ingredients:

Tortuga de mar, alls, patates, pèsols, carxofes, tomàquet, ceba, julivert, unes llesquetes de pa torrat, ametlles i alls torrats, nyores, oli, aigua, pebre vermell, nou moscada, pebre, safrà i sal. Hi havia qui també hi posava cansalada i sobrasada.

Preparació:

Es bullen un parell d'ous. Es neteja a fons la carn de la tortuga, rasant-la amb un ganivet i procurant que no hi quedi ni rastre de greix, que és amarg. Després es frega amb una bona grapada de sal i s'escalfa. Llavors es talla a trossos petits i es sofregeix en una cassola amb oli i un pessic de sal. Acte seguit, s'hi afegeixen unes quantes dents d'all, un grapat de pèsols, unes quantes carxofes tallades en quatre trossos, un tomàquet, mitja ceba i una mica de julivert, tot picat ben fi. Quan està ben sofregit, s'hi afegeix un bon raig d'aigua, unes patates tallades a daus i una mica de pebre vermell.

Es fa una picada amb uns quants alls, unes amet-

lles i unes llesquetes de pa, tot torrat, unes nyores fregides i els rovells dels ous durs. S'hi afegeixen les espècies i es tira a la cassola, remenant-ho bé. S'hi posa la sal i es deixa coure fins que el suc s'hagi reduït a la meitat.

Sarsuela

Ingredients:

Rap, escórpora, nero, lluç, gambes, escamarlans, musclos, calamars, sípia, ceba, alls, tomàquet, julivert, farina, llorer, safrà, ametlles torrades, pa, vi blanc, oli, sal i pebre negre. Es poden fer altres combinacions de peixos i mariscs.

Preparació:

Es neteja el calamars i la sípia i es tallen, l'un a rotllanes, l'altra a daus. S'obren els musclos en una olla amb un dit d'aigua bullint. Quan són oberts, se'ls treu una valva i es cola l'aigua per treure'n qualsevol mica que porti. En una paella amb d'oli, es fregeix una llesca de pa, a poc foc i tombant-la sovint, fins que agafi color. Llavors es treu i es posa al morter. S'hi afegeix més oli i s'hi fregeix el peix, tallat a rodanxes i enfarinat. Quan és fregit, es reserva i es sofregeixen les gambes i els escamarlans, fins que comencin a agafar color. Llavors, es posen amb el peix. Després, el calamars i la sípia, lleugerament. També es posen amb el peix. A la mateixa paella, s'ofega una mica de ceba, tallada pel llarg. Quan és transparent, s'hi afegeix el tomàquet ratllat i una fulla de llorer. Quan el tomàquet és cuit, es distribueix simètricament en una cassola el peix, el marisc, el calamars, la sípia i els musclos. Es tira el sofregit pel damunt. Es pica el pa, amb uns brins de safrà, unes quantes ametlles torrades pelades i unes quantes dents d'all. Es tira la picada a la cassola, i després l'aigua dels musclos, un got de vi blanc, un pessic de sal i una mica de pebre molt. Es tapa la cassola i es deixa coure, a poc foc, una estoneta. Llavors es destapa i es deixa coure una estona més, per a què el suc es redueixi. S'apaga el foc i s'escampa una mica de julivert picat pel damunt del peix. Es treu a taula amb la cassola.

Anguila ofegada

Anguila a la mallorquina. És com l'allipebre sense patates (que té els seus partidaris). Recomanable la de "Can Tomeu", de Muro.

Ingredients:

Anguila, all, julivert, oli, vi blanc, pebre vermell dolç, pebre vermell picant i sal.

Preparació:

S'agafen les anguilles amb uns fulls de paper de diari, per a què no rellisquin i es maten, tallant-les el cap en rodó; es trossegien i es renten. La seva sang crua, és tòxica; cal rentar-se bé les mans, després. Es posen, en fred, en una cassola, un raig d'oli, l'anguila, l'all i el julivert, picats grossos, els pebres vermells, en la proporció de picant que es vulgui, la sal i el vi blanc. Es posa al fogó, amb el foc ben baix, tapada i es deixa coure bé, sense remenar-ho gaire, que no es desfaci.

Allipebre

Anguila ofegada, versió valenciana.

Ingredients:

Anguila, patates, alls, pebre vermell, pa sec, vi blanc, oli i sal.

Preparació:

Es fregeixen, en una cassola amb oli i un pessic de sal, les patates, tallades a llesques, rentades i eixugades. Quan són rosses, s'abaixa el foc i s'hi tiren els alls pelats i trinxats, una bona cullerada de pebre vermell, una llesca de pa sec esmicolat, un bon raig de vi blanc, l'anguila, neta i tallada a trossos (v. recepta anterior) i la sal. Es deixa coure l'anguila i es serveix.

Truites a la llosa

Ingredients:

Truites de riu, llard i sal.

Preparació:

Es fa una bona foguera i si escalfen unes lloses de pissarra o altra pedra plana. Quan són ben calentes, s'hi posa un trosset de llard al damunt de cada una. Quan s'haurà fos, es posa una truita, neta i salada, damunt una llosa i es tapa amb l'altra. Quan les lloses són tèbies, les truites es poden menjar.

Nero (o orada) al fonoll

Ingredients:

El peix, patates, uns quants alls, tomàquet, una bona quantitat de fonoll bord sec, bitxo, vi blanc, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

En una paella amb un raig d'oli i un pessic de sal, es fregeixen uns quants alls. Quan han agafat color, s'hi tira una mica de ceba tallada pel llarg, una mica de tomàquet ratllat, el fonoll a trossos i un bon raig de vi blanc. Es deixa reduir. En una plata per anar al forn es posa un sostre de patates tallades a rotllanes, el peix sencer, net i escatat, i el sofregit al damunt. S'enforna a mitja alçada, a 180°C., entre 30 i 45 minuts, fins que sigui cuit, però sense que es cogui més del compte.

Orada a la sal

Ingredients:

Una bona orada i força sal granada.

Preparació:

S'escalfa el forn a 200°C. Es treu la moca al peix i s'esbandeix a raig d'aixeta, sencer (amb cap i tot) i sense escatar-lo. Sobre una plata que pugui anar al forn, es posa capa de sal granada d'uns 3 cm. de gruix. Sobre la sal, s'hi posa el peix i es tapa amb més sal (una capa del mateix gruix, aproximadament). S'enforna i es deixa coure, fins que la sal es comenci a esquerdar. Llavors es treu i es trenca la capa de sal amb el caire d'una cullera. Se li treu la sal i la pell, procurant que no vagi sal a la carn de l'animal i es desmunta. Es serveix el tall i es deixen a la plata la sal, la pell i les espines.

Se va aferra qui ferra

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR - TEL. 971 665 336

Sa política ha acabat,
com s'animal de rapinya,
contra sa presa se tira,
Amb so bec ben afilat.
Es mestre i s'advocat,
cerquen passar bona vida,
a cercar duros los crida
per fugir de maldecap.

Com que n'hi ha a milions,
que tenen qualque carrera,
I no veuen sa manera,
de guanyar per ressopons.
Han trobat solucions,
a dins política entrar,
com que tants partits hi ha,
allà cerquen es racons.

Són ells de segona fila,
que feina no han trobada,
los manté el pare i la mare,
així van passant sa vida.
És una gent avorrida,
que cerquen desfogar-se
dins política ficar-se,
com frare a la sagristia.

No tenen cap tenir ideal,
se sumen a sa bandada,
que tan grossa es tornada,
cobrant un gran capital.
Tots ballarem mateix ball,
escoltant es director,
posant llenya en es fogó,
augmentant son tribunal.

Van collint sa bona anyada,
es blat no té negrelló,
tot los va al seu favor,

retirant grossa soldada
I Cada any, ben augmentada,
d'això no es podrà queixar,
només van a passejar,
duen vida regalada.

A dins cada ajuntament,
des pobles de dins Mallorca,
una vintena sens nota,
d'inscrits ben correctament.
Però si tu un moment,
Tens cosa que anar a aclarir,
Si en trobes dos en anar-hi,
Pots aclarir el teu present.

Fan funcionar la nació,
els grossos comerciants,
empreses de gran alcanç,
cotxes motos i tractor.
Els bancs de molt alt valor,
que giren grans capitals,
I els hotels que n'hi ha tants,
que donen satisfacció.

Dins sa política no hi ha,
a ficat cap empresari,
se cuiden del seu rosari,
que no se pot descuidar.
Amb lo molt que ha de pagar,
a l'obrer i a l'Estat,
el tenen ben controlat,
que no el deixen alenar.

Si són els grans sindicats,
que manegen sa batuta,
d'empresa no en tenen una,
amb sos obrers col·locats.
Són màximes autoritats,
que afuen a tot obrer,

no donen ells feina a fer,
imposen els seus dictats.
Si són aquells inspectors,
tots ells van amb vestit nou,
remouen a s'olla es brou,
per caçar els infractors.
És un treball profitós,
no duen call per ses mans,
dins l'Estat ja n'hi ha tants,
que se contenen per milions,

Aquests grossos empresaris,
que arrosseguen tanta gent,
han fugit al continent,
allà a fer inventaris.
Allà no passen calvaris,
perquè són ben arribats,
d'aquells governs ajudats,
com excel·lents emissaris.

Se van menjant sa nació,
s'esbart gros de caderneres,
se'n van per tot a fer esqueres
prometen el dolç torró.
En es molt treballador,
el duen ben enganyat,
se benzina li han pujat,
a un preu superior.

Altres temps se gent tenia
formes per defensar-se,
de feina per ell fer-la,

sa terra se conraria.
A cents de feines hi havia,
de ferrers i de fusters,
de fàbriques de sabaters,
i obres que aixecaria.

Tots això està abolit,
ho duen tot fabricat,
mos arriba des veïnat,
A un preu molt reduït.
Gràcies a haver-nos sortit,
es factor d'aquest turisme,
que ha enriquit nostra illa,
tots noltros en treim profit.

Mos causarà perjudici,
deixar entrar sa gent externa,
com cotxo que engalaverna,
això seran els judicis.
Quan arribarà sa crisi
que de segur mos vendrà,
cap govern ho arreglarà,
tot caurà pels precipicis.

Cada partit garantitza,
seguretat social,
hi hauria molt de mal,
es cobrar molt se precisa.
Per els vells és una espora,
que els motors fan arrancar,
aquest factor pot fallar,
i anirem sense camisa. Ω

En la mort d'Eduard Tell

El passat dia 2 de febrer moria a Barcelona, després d'una llarga malaltia, l'irreductible patriota català Eduard Tell i Nohet. Col·laborador estret de Manuel Viusà a l'exili, fou un actiu membre del Front Nacional de Catalunya. Gran coneixedor de la cultura jueva, viatjà diverses vegades a Israel convidat pel Likud. També va ser un especialista sobre el call jueu de Girona. En els darrers temps s'havia iniciat en la pantologia, la religió del filòsof Francesc Pujols. Com a darrera voluntat, decidí fer donació al poble català, a través de la Biblioteca de Catalunya i de l'Arxiu Nacional de Catalunya respectivament, dels seus nombrosos llibres i documents.

Incansable agitador cultural i polític, va morir essent cap de premsa d'Estat Català. Sempre a la trinxera de l'independència, es guanyà l'admiraçió i el respecte dels joves del seu partit quan, en els desgraciats fets de la diada del Pi de les Tres Branques de 1996 aturà un grup de nois que retrocedia davant l'escomesa dels violents i els espetà: "Però que no haurieu d'estar contraatacant?". Dit això, es posà al davant d'aquell jovent ardit i va córrer a enfrontar-se amb els agressors de la PUA. Poc després cauria ferit per la violència marxista, però el seu exemple omplí de coratge i emoció als presents.

Davant l'escàs ressò dels mitjans de comunicació sobre el traspàs d'aquest insigne català, creiem que és de justícia reivindicar-lo com a exemple de patriotisme i d'orgull nacional. Ω

UNITAT NACIONAL
CATALANA

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma -

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

Pregària pels torturats independentistes

Beneït sigueu, Senyor,
que sou a prop dels torturats i en teniu cura.
Vós els enfortiu,
els manteniu l'esperança contra tota esperança.
Que els seus sofriments s'acabin
i que el seu alliberament s'esdevingui aviat.

Sigueu beneït, Senyor Jesús,
vos que heu passat pel camí
dels maltractaments i de la tortura,
perquè en vós es poden reconèixer i refugiar-se
aquells qui criden de dolor,
sota les mans dels seus botxins.

Que la benedicció guardi en el nostre amor
el torturat destrossat completament,
que és mantingui en comunió amb vós
amb la gràcia de la vostra presència. AMEN Ω

Pregària pels torturadors espanyols

Beneït sigueu Senyor,
vós que sou capaç d'obrir els ulls i e cor
d'aquells qui torturen.
Alguns són condicionats
per tècniques de deformació
i no coneixen ja els veritables valors humans.
D'altres són esclaus
d'una falsa idea d'obediència
considerada com un valor suprem.
Només vós, Senyor, els podeu salvar.

Beneït sigueu, Senyor,
Vós que, en el vostre fill Jesucrist,
Heu perdonat als botxins.

Us demanam que la consciència del torturador
sigui transformada
Pel do suprem del vostre amor. AMEN Ω